Ч. 60 (14.892). Львів, субота 19. березня 1938. Oplata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 223-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060
" Банку Чеських Легіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . . 30.00 „
Річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Вчора вечором Польща вислала ультимат до Литви.

В СУБОТУ В 9-ІЙ ГОДИНІ РАНО МИНАЄ РЕЧИНЕЦЬ

ПАТ повідомляє: Вчора (в четвер) в 21. годині польський уряд переслав литовському ультимативну ноту, яка подає умовини, які на майбутнє запобіжать інцидентам, небезпечним для мира. Польський уряд чекає відповіди в означеному речинці (до 36-ох годин, на основі інших джерел — до 24-ох годин).

ПОЛЬСЬКА АРМІЯ ГОТОВА ДО ПОХОДУ НА КОВНО?

Авас довідується з Таліна, що польська армія зосереджена над литовським кордоном і готова його перейти, якщо Литва відповість відмовно на польський ультимат.

ЕСТОНІЯ БУДЕ ПОСЕРЕДНИЧИТИ МІЖ ПОЛЬЩЕЮ ТА ЛИТВОЮ?

У польській пресі появилась поголоска, що естонський уряд на прохання литовського запропонує польському посередництво у конфлікті. Деякі естонські часописи потверджують це.

ЧИ ЛИТВА МОЖЕ РАХУВАТИ НА ЛАТВІЮ Й ЕСТОНІЮ?

Литовський уряд мабуть звернувся зі запитом до естонського й латвійського, яке становище заняли б вони на випадок, якби польська армія перейшла литовський кордон. Відповіди ще нема.

ЛИТВА ХОЧЕ ОБМЕЖИТИ ПЕРЕГОВОРИ З ПОЛЬЩЕЮ ДО СПРАВИ ГРАНИЧНИХ ІНЦИДЕНТІВ.

Як подають деякі польські часописи, 14. ц. м. литовський посол у Таліні запропонував тамошньому польському послові переговори між обома урядами з метою: вияснити інцидент з 11. ц. м. та застановитись над питанням, як запобігти подібним інцидентам на майбутнє. Польський уряд не дав відповіди.

Виїзд маршала Сьміґлого-Ридза до Вильна.

ДОМАГАЮТЬСЯ ВІЙНИ.

В пятницю в год. 7.45 приїхав до Вильна марш. Сьміґли-Ридз. Повитали його представники цивільної і військової влади та громадянство і молодь.

На мурах міста появилися відозви взяти участь у вічу в литовській справі, яке скликали на 14. годину. Резолюції, що їх ухвалить віче, предложать безпосередньо марш. Сьміґлому-Ридзові.

Вчора відбулась у Варшаві маніфестація з нагоди іменин марш. Сьміґлого-Ридза — вона перемінилася в гостру протилитовську маніфестацію.

„ПОЛЬЩА ЗРОБИЛА ВІДПОВІДНІ КРОКИ."
Загадковий комунікат ПАТ-а.

ПАТ повідомляє: У звязку з інцидентом на польсько-литовському кордоні польський уряд поробив відповідні кроки.

На найближчому засіданні сенату мін. Бек зясує польсько-литовські відносини.

Британський уряд не дав себе спровокувати до інґеренції в еспанські справи.

ЛЕЙБУРИСТИ ЗАЛЯКАНІ ПЕРЕМОГОЮ ЕСПАНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВІЙСЬК.

Провідник опозиції в палаті громад Етлі вимагав від прем. Чемберлена вияснень щодо французької інтервенції в Льондоні у справі Еспанії. В дискусії, що розвинулася на цьому тлі, Етлі у довшій промові видвигнув домагання, щоби Льондон приняв пропозиції Парижа і спільно вплинув на розвиток подій в Еспанії, які можуть поважно загрозити британським інтересам.

Прем. Чемберлен відповів, що ситуація в Еспанії не є така грізна; хтось мусів, мовляв, перемогти — тепер перемагає ген. Франко. Обі еспанські армії діставали поміч із закордону — британський уряд не має вісток, щоби [illegible] діставав [illegible] лише ген. Франко.

Британським інтересам в Еспанії ніщо не загрожує. Англія мусить триматися політики неінтервенції.

ФРАНЦІЯ НЕ ПОКИНЕ ЗАСАДИ НЕІНТЕРВЕНЦІЇ.

Авас повідомляє: У французьких міродатних колах заявили, що для Франції не існує питання: чи покинути політику неінтервенції. Пиренейський кордон буде і дальше замкнений.

Франція робить заходи, щоб запевнити безпеку кордону та свободу плавби по Середземному Морі.

Іґноранція і шовіністична злоба.

У ВІДПОВІДЬ „СПЕЦАМ" ВІД ЦЕРКОВНИХ СПРАВ.

Львів, 18. березня.

Шум і гамір, що від якогось часу, головно від відомого виступу пос. Войцеховського, знімається довкола української греко-католицької Церкви на сторінках польської преси, ще й досі не затих, навпаки — ще більше змагається. Із сторінок тієї преси несеться й дальше чад та отруйні випари, що затроюють ідею ненависти до української гр.кат. Церкви та її духовенства безкритичну частину польського громадянства.

Але чим дальше, тим аргументи тієї преси мізерніші і слабші. Бож годі брехнею воювати до безконечности. А до річевої дискусії треба фактів, треба знання справи і врешті спокійного, безпристрасного підходу. На жаль, чи на щастя, увесь цей часописний шум спирається на такій іґноранції, на такій злобі і на такій забріханости, що навіть розумніші поляки перестають поважно трактувати ці напасти. Польська преса загалом ніколи не грішила знанням українських справ, а що вже торкається справ української Церкви, її історії чи сучасного стану, то тут майже у всіх панує повна іґноранція. Що й казати про церковні **проблеми**, які мають своїх фахівців, істориків Церкви та вчених теольогів.

Зразком такої просто безприкладної іґноранції, підкресленої ще й злобою, хай послужить стаття у 5. числі львівського двотижневика „Воля і Чин" п. з. **„Крива ідеольогії греко-католицької церкви"**. Автор статті Казімєж Слупскі. Хто він такий католик, православний чи евангелик — цього з самої статті не можна вимиркувати і це одно вже характеризує спосіб писання автора на церковну тему. Та певне є те, що він завзятий ворог української греко-кат. Церкви і... повний невіжа, коли йде про його оцінку тієї Церкви. В його статті такий хаос і таке незнання давніх і сучасних течій і проблем християнізму, як віри та науки, і Церкви, як організації, що таких нісенітниць — признаємося щиро — давно вже не читали ми на сторінках польської преси, навіть в „І. К. Ц." ні, хоч він — здавалося — під цим оглядом безконкуренційний.

Автор перш за все не має ясного поняття про те, що таке Церква і релігія загалом, яка її суть і завдання, глядить на католицьку Церкву як на якусь політичну установу, яка щойно тепер „старається про духове панування над душами і резиґнує з політичних і шовіністично-націоналістичних аспірацій".

Після „глибокоумного" й хаотичного, як і ціла стаття, вступу автор вкінці ось так змальовує „криву ідеольогії" нашої Церкви:

„У Східній Галичині греко-кат. церква розвивалася завдяки ліберальній політиці тодішніх добродушних поляків консерватистів, що толерували антипольський курс тієї церкви, **за ціну залишення поміщикам вільної руки у визискуванні українського хлопа.**

Греко-кат. церква, **під ідеольоґічним оглядом незвичайно слаба**, після війни оцінила польський нарід міркою, на яку заслуговують польські ходичі нашої дільниці. Вважаючи польський нарід за слабіші, **накреслила собі ця католицька церква за**

піль свого істнування боротьбу з католицьким польським народом.

Цивільні діячі греко-кат. церкви на сторінках „Діла“ бажають загарбати для воюючого українізму православну церкву та її вірних з Волині і т. д. Не зражують їх досвіди Риму, якого дуже визначні емісарі після докладного провірення проблеми та обзнайомлення з православною наукою покинули католицизм і перейшли на... православіє.

Зголошуючи претенсії навіть до суцільної маси православних у Польщі, недоцінюють того факту, що католицизм греко-кат. церкви є необоснований (?!), що письменники цієї церкви в нічому не збагатили католицької науки, не кажучи вже про те, що ніодин українець не пробував навіть писати на теми православія. (?! — Ред.).

Так загребуща греко-католицька церква не здає собі справи, що боротьба з православною масою в Польщі і водночас з усім польським народом ослаблює її під кожним оглядом, що відбилося м. ін. на українській католицькій акції і на моралі греко-кат. вірних.

Внутрішньо, ідеольогічно та організаційно слаба греко-кат. церква не хоче освідомити собі правди, що польський нарід, польська держава, польська армія і поліція витворюють для неї тепляріяні умовини вегетації і зберігають її перед російським, чи теж російсько-комуністичним заливом. Для мене не є така проста справа першого візду комуністів на узгірях св. Юра. Це дуже символічний збіг обставин...

Греко-кат. церква є і залишиться твердинею всякого суспільного назадництва. Перед війною звязалася з австрійським консерватизмом та його слугами, польськими дідичами нашої дільниці. Підчас війни і після війни лучать цю церкву, через український політичний рух, щирі вузли приязни з Берліном. Про-берлінські симпатії не маліли, коли Німеччину заливав комунізм, а стали більш ніж сердечні після перемоги Гітлера. Церковна преса, чи преса — зближена до греко-кат. церкви, за героїв вважає Гітлера, Мусолінія і ген. Франка. Цей сервілізм посунула так далеко, що конфлікти з Мусолінієм чи Гітлером ця преса і діячі промовчують.

Для мене нема сумнівів, що на випадок поглиблення останнього конфлікту, курсу ватиканської і поганьсько-гітлерівської політики, українці кинуть гасло „Льос фон Ром“, як це вже нераз це гасло підносили.

Ходу подій ніхто й ніщо не є всилі здержати. Поляки прихильники і противники польського походу на Київ, мусять віддалитися від греко-кат. церкви, без огляду на те, чи вони тоталісти, чи прихильники демократичного напрямку і без огляду на те, чи годяться, чи негують останній курс католицизму.

Прихильники польської експансії на Схід мусять поставити собі питання, в якому ступні реакційна греко-кат. церква і тоталістичний український рух не будуть відповідати суспільствам, перебільшено накормленим на Україні комуністичною фразеольогією. Дитина розуміє, що ідеольогія греко-кат. церкви на справжній Україні в наших часах, буде так само чужа, як чужі чам погляди з часів Йосифа II...“ і т. д. і т. д.

Полемізувати з наведеним годі. Полемізувати можна тільки з поважними аргументами, але не можна збивати теревень, що їх видумав аматор, який раптом відкрив у себе покликання на церковного публіциста.

Ми тільки скажемо йому, що гр.-кат. Церква виконала і виконує серед українського народу з Галичині велику місію не тільки під релігійно-моральним, але й під національним оглядом і тому на неї з тугою глядять і православні українці. З нею тісно звязане релігійно-моральне та літературне відродження народу, занедбаного в часах передрозподільних Польщі, коли то Церква була прибита та принижена; вона теж і в останніх роках повела рішучу боротьбу з безбожницьким комунізмом, що намагався залити край своїми каламутними хвилями, і зберегла наш нарід перед його безбожницькою отруєю. Релігійно-моральний рівень визнавців греко-катол. Церкви не є нижчий від рівня вірних римо-католицького Костела, хоча латинському духовенству не приходиться нести стільки тягарів і поконувати стільки всіляких труднощів, що греко-католицькому. Наша Церква — це найбільш творча сила Народу і певно ніде Церква не звязана так тісно з народом, як саме у нас.

Колиб вона переживала якусь крізу, колиб вона була така слаба, як її автор представляє, то навіщо той крик і вереск, що його счиняють довкола неї її вороги?! Коли вона така слаба, то лишіть її, вона й так мусить „розлетітися“, бо що не має сили, то мусить зникнути. Як можна взагалі Церкву відривати від народу і трактувати, як щось абстрактне?! Як можна теж дорікати греко-католикам їх здогадні симпатії до західних націоналістичних держав, коли ті симпатії виявляє офіціяльна польська закордонна політика?!

І нехай автор не перехвалюється, що греко-катол. Церква істнує тільки завдяки польському народові, польській державі, польській армії та поліції, що її бережуть перед комунізмом. Якби так прийшлося станути віч-на-віч з комунізмом, то це ще питання, хто виявив би більше відпорної сили: наша Церква чи польський католицизм. У Польщі нарід большевизму не бачив так близько, як ми тут, на пограниччі Совітів з їх пропагандою. А проте, скільки латинських священників покинуло духовний стан, подружилося і заняло світські посади?!

Також нехай нас автор не страшить російським заливом. Ми його вже бачили, чули на власній шкірі і переможно видержали його насильство. Це був не перший і не останній геройський період нашої греко-катол. Церкви і її духовенства. Той, що нині веде цілий наш нарід шляхом Христових правд, показав тоді цілому світові, що він не „пан вигідний“ чи „польський магнат“, як його маленький автор називає, але Добрий Пастир, що готов кожної хвилини і душу свою віддати за своє стадо.

Церква і духовенство, які мають свідну карту в історії національно-культурного відродження народу, не переживає крізи! І болото, що ним намагаються ріжні духові карлики її обкидати, не досягнуть її. Свідчить воно тільки про жалюгідний інтелектуальний і моральний рівень тієї частини польської преси, що таке болото на своїх сторінках поміщує.

Коли хто починає лаяти нашу Церкву і Ієрархію та духовників, а не знає історії тієї Церкви, не знає історії української культури, історії української політичної думки, історії та генези істнуючих течій, не має поняття напр. про такі явища, як атракційність східнього обряду на католицькому Заході, не знає унійних проблем і на все має один-одинокий лік — полонізацію, яку утотожнює з латинізацією — той направду диеує лише своєю відвагою, „тупотом“, як кажуть поляки, та взагалі псує лише на такі речі терпеливий папір.

Відношення Чехословаччини до аншлюсу.

Прага, 16. III. 1938.

Вістки про аншлюс у ЧСР принято досить тверезо та спокійно; вони не викликали ніякої паніки, як видно з перегляду чехословацької преси. Розуміється, про ніяку мобілізацію, як то були поширені чутки у світовій пресі, ніхто тут і не думав. Ситуацію признають поважною, але не страшною. Інша справа, що про забезпечення ЧСР працюють усіма способами, у першій мірі гарячково йде праця дипльоматична. І успіхи вже видно — хоча би становище до безпеки ЧСР, британської влади. Можливо навіть, що аншлюс внесе більш ясности й певности у взаємини між Чехословаччиною й Німеччиною та приведе до щирих добросусідських відносин між цими двома державами, якого не було раніше.

Наводимо голоси чехословацької преси:

„Венков“, — орган чехословацької аграрної партії, партії голови ради народніх міністрів д-ра М. Годжі, до австрійських подій заняв таке становище: „...Є ріжниця між ситуацією Чехословаччини й Австрії. Австрія не мала жадних умов, крім умови 11. червня 1936. р., що була доповнена берхтесгаденським порозумінням між Гітлером і Шушнігом. Чехословаччина супроти тому має умови безпосередні, а крім того умови посередні. Можна сказати, що Берлін не має на думці нічого, щоб нас у цій ситуації ослабило. Чехословаччина дістала з Німеччини офіційне запевнення, яким цей стан є підтверджений. Зрештою ситуацію треба розглядати спокійно. Спокійна оцінка Чехословаччини відбилася й на цюріхській біржі, як видно зі зазначення тривкого курсу чехословацької корони, тоді коли англійський фунт ослаб. На празькій біржі стверджуємо спокій. З огляду на всі дійсні обставини не вважала наша влада за потрібне зробити якусь заяву ані ніякої заяви не видасть, бо вважає це за зайве, з огляду на ясне становище, висловлене недавно головою влади д-ром М. Годжею“...

„Право Ліду“ — орган чехословацької соц.-демокр. партії, також досить спокійно оцінює ситуацію:

„...Европа в день австрійського перевороту говорила про мобілізацію в Чехословаччині й т. п. Але це не відповідає дійсности. Чехословаччина вже давно зробила всі необхідні приготовлення, аби її громадянство могло бути спокійне. Ця свідомість нам дає силу в цих критичних, можливо найкритичніших часах від світової війни. Але треба передовсім одної речі щоб у поглядах на сучасну ситуацію та оцінці всіх її наслідків була цілковита спільнота поглядів усіх політичних чинників, аби не явилася щілина, якою би ворог міг пролізти до наших рядів. Більш ніж коли дійсні слова з проголошення голови ради міністрів д-а Годжі, що „не боялися ми тисячу літ і не боїмося й сьогодні“...

В іншій статті того самого числа „Право Ліду“ читаємо, що „в нашу некорисгь не змінилося нічого тим, що Німеччина заняла Австрію. І колиб не дійшло до аншлюсу, була би наша військова ситуація цілковито однакова... Проти нас нічого не роблять. Навпаки, Німеччина поспішилася, аби нам дати запоруку своєї доброї волі щодо нас формою справді надзвичайною. Дивимося й на це зі спокоєм. Ніяк не можна сказати, щоб Німеччина поводилася супроти Чехословаччини визовно. Скоріше навпаки“...

„Ческе Слово“, — орган чехословацьких народн.-соціялістів, пише: „Що значить австрійський переворот для нас? Це питання, на яке не будемо відповідати самі. Це питання, що торкається цілого европейського миру й безпеки не лише нашої, але також інших. Аншлюс Австрії значить також, що кілька европейських держав дістало Німеччину за сусіда. Ми свідомі цієї нової ситуації, котра примушує до крайньої стриманости“...

„Народні Політіка“, — „Коли Берлін вважає вирішення австрійського питання родинною справою, то спроба вирішення питання наших німців не зможе вже бути родинним питанням, і буде лише питанням міжнародньої політики і мірилом сил“...

Чехословацька преса подає вістки з Льондону, що при нарадах британської міністерської ради у справі спільного чехословацько-французького демаршу у Льондоні, взяті на розгляд три дипльоматичні формули: 1) французька, що Вел. Британія має взяти на себе французький обовязок помочі ЧСР; 2) британська формула, за якою Німеччина не зможе на випадок нападу на ЧСР рахувати на англійську нейтральність; 3) друга британська формула, за якою британська влада буде вимагати від німецької влади забезпечення чехословацької безпечности, спробувавши раньше посередничити в переговорам між ЧСР і Німеччиною. Метою переговорів між Берліном і Прагою було би, щоб Німеччина досягла повних концесій, а ЧСР дістала від Німеччини запоруку забезпечення. Цю третю формулу вважають у британських урядових колах за найдоцільнішу і сподіються, що вона матиме успіх.

М. О—ич.

Віденські настрої.

Від одного з громадян, якого донька студіює у Відні, дістали ми до використання її лист з понеділка 14. ц. м., який надійшов до Львова щойно 17. ц. м. — Ред.

Відень, 14. березня 1938.

Тут повно вражінь і новин, що аж голова колором ходить і не знаю, від чого цей лист зачинати. Скажу лиш одно, що варто раз бодай у житті пережити щось подібне.

В четвер рано була на місті якась дивна атмосфера. Вичували всі, що щось діється, але я не знала що. На вулицях повно бруду і сміття, люди бігали, кудись спішились, повно звичайних і тягарових авт. Небудний рух. Нагло надзвичайне видання, з якого я довідалася, що голосування призначене на неділю. Була страшенно заінтригована, що з того вийде, бо тут майже всі „наші“ і ніхто не буде голосувати за „Фронтом Батьківщини“. Одначе пропаганда за останнім була дуже велика. Маса летючок з літаків, відозв на хідниках, як „Міт Шушніг“, „Фір Естеррайх“, „Гайль Фронт“ і т. п.

Вечором іду до опери на „Даліббора“ Сметани і чую вже на Віднергавптштрассе крики; коло опери також. Площа Шварценберґа повна людей і поліції. Цілі маси — переважно молодих — ідуть групами і кричать „Гайль Гітлер!“ Поліція розганяє, але не може собі дати ради, бо людей маса і що з одної вулиці розженуть, то з другої надтягає ще більше, і знову починається від початку. Пішли гумові палки в рух. Нічого не помогло. Всі йшли розюшені з гакенкрайцами і кричали за Гітлером та проти дотеперішнього уряду. По скінченій опері тривали неспокої дальше. Панував неможливий непорядок.

В пятницю рано позірно все успокоїлось, але вечором поновилося наново з подвійною силою. Варилося, як у кітлі; наші галицькі „геци“ не витримують ніякого порівнання з тим, що тут ділялось. Ніхто вже не крився, що є націонал-соціялістом. Люди ходили явно з гітлерівськими хрестами і здоровили на голос інших по гітлерівськи. Юрба народу знову збиралась у центрі міста. Мене ледви пропустили в оперу. Вже підчас павз люди бігали до вікон і дивилися що назовні діється. До нутра опери доходив лиш страшний рев людської маси. Нагло хтось кинув вістку, що „Шушніг скінчений“. І хоч я не розуміла того добре, але догадалася, що прийшов якийсь кінець.

По скінченій опері побігла я зі своїм товариством дивитися, що діється. На вулицях люди цілком ошаліли з радости. Всі кричали мов несамовиті, всі висказували радість з приводу так довго очікуваного „аншлюсу“. В безконечність тягнувся Рінгом „факельцуґ“, всі мали на раменах червоні опаски з чорним хрестом на білому колі. Люди кричали, скакали, бігали, цілувались, обіймались, — все, що лише можна видумати. Я з товаришкою дріжала від небувалого вражіння. Мали ми почуття якогось воскресення, якогось визволення, освободження з чогось злого до доброго. Ми обі стояли яку годину і кричали разом; по якомусь часі рушили на дальші оглядини Грабеном, Шоттенгассе аж до університету і попри ратуш, Рінгом домів. Цілі маси людей, море новонароджених, як з під землі, гакенкрайців, авта з молоддю, що тримала зломані „круґенкрайци“ (ознака „Фронту Батьківщини“). Всі старі відозви поздирані.

Одно, що було подивугідне, то дисципліна — всупереч усьому. Цілу дорогу я не бачила ніодної збитої шиби, чи якогось ушкодженого предмету. Коло канцлерської палати стояла міліція на сторожі. Надіхало авто з поліцією, яка підняла руки вгору і поздоровила: „Гайль Гітлер!“ Вибух радости. Всі кричали: „Поліція вже з нами!“ Якась пані цілувала поліцая при всіх з радости, що він вже націонал-соціяліст. Всі ті вияви радости тягнулися в безконечність. І я вернулася вкінці по 2-ій годині вночі домів.

В суботу рано Музична Академія була замкнена. На вулицях знову величезний рух. Появляється вістка, що Гітлер вже в Лінцу. В год. 12-ій проголосили його проклямацію. Люди тут виглядають у захопленні мов божевільні. Всюди розставлені радієві голосники, з яких надають промови. Всі на кінець підносять руки і співають з голосниками гимн.

Вечором знову „факельцуґ“, знову цілий Відень на ногах, знову ті самі вибухи радости, що попереднього дня. Над Віднем появилися німецькі літаки, які скинули масу летючок, такого змісту: „Націонал-соціялістична Німеччина поздоровляє свою націонал-соціялістичну Австрію і нове націонал-соціялістичне правління. У вірнім, нерозривнім звязку!“ І „гайль Гітлер!“

Цілі ескадри юнкерсів та бомбометів пописувались повітряною еквілібристикою над Віднем. На неділю назначений похід з площі Героїв і промова Гітлера. Одначе Гітлер не приїхав, зате маса його старшин, яких тут витає ентузіястично населення. Мало що не носять їх на руках. Похід, правда, був, але зложений тільки з австрійців і лиш час до часу були німецькі авта зі старшинами. Люди вже охрипли з радости, а проте ще далі кричать. Що одна сторона вулиці кричить — то друга відповідає. „Гайль Зіг“, „гайль Адольф“, „гайль Гітлер“, „Айн Фольк, айн Райх, айн Фірер!“ Декотрі голоси вже здерті до неможливости. Деяким очі вже кровю позаходили, а все кричать і кричать.

Вечором іду знову з товаришкою на місто. І знову нова атракція. Через Маріягільферштрассе ідуть маси німецького війська. Десятки тисяч їх ідуть в автах і танках. Ми були очаровані. Кожний здоровий, сильний, опалений — виглядають як дубчаки. Переважно мали сині очі і представляли собою ґерманський тип. Всі розсміяні, і австрійці і німці. Подають собі руки і говорять зі собою, так, що авта дуже поволі посуваються наперед. Німці дуже змучені, бо деякі ідуть просто аж з Гамбурґа. Маси старшин — кожний з інтелігентним обличчям. До мене простягнув також руку якийсь старшина і так гарно засміявся, що я також усміхнулась і простягнула йому руку з окликом: „Гайль Гітлер!“ А потім багато до мене простягали руки і здоровили. А всі такі гарні, як мальовані. В шоломах і чудових мундурах. Похід цей тягнувся також у безконечність. Приїхала також вже німецька поліція — прусаки. Але ті вже не такі панські, як військо.

Тут у Відні вже четвертий день ніхто нічого не робить, лиш бігає як опарений і кричить.

Нині — 14-го — має вкінці Гітлер приїхати до Відня і говорити. Всі на нього чекають!

Дбаймо за народнє здоровля!

(З приводу Загальних Зборів Українського Гігієнічного Товариства у Львові в „Українській Бесіді“ 20. III., год. 10).

ПРАЦЯ У. Г. Т.

Тихо, непомітно, на одній майже неруханій у нас ділянці народнього життя веде від кільканадцять років Українське Гігієнічне Товариство свою тяжку працю. Тяжке завдання охорони народнього здоровля взяло на свої не сильні ще рамені. Не сильні?! Бо до такого важного й тяжкого завдання, як боротьба з пошесними хворобами і суспільними лихами, поширення санітарно-гігієнічної освіти, поправа народнього побуту, одним словом розвязання питань суспільної гігієни чи навіть опіки, взявся лише невеликий гурт людей, головно лікарів у Львові та на провінції. А жеж праця понад їх силу! Це праця, яку кожний громадянин мусить потрохи взяти на свої рамена, якщо хочемо поправити наше народнє здоровля.

НЕДОСТАЧА ЗАЦІКАВЛЕННЯ.

На жаль у нас мало ще цікавиться загал цією справою. Чи направду є важніші справи? Чи народнє здоровля не є найважнішим питанням одиниці й загалу? Кожний цінить своє здоровля понад усе в світі, але забуває про суспільну громаду. Якщо хто поцікавиться питанням здоровля своїх земляків, то довідається, що кожного року на наших землях під Польщею вмирає лише на туберкульозу кількадесять тисяч людей, переважно в силі віку, а кількасот тисяч лежить обложно хворих. Що в ріжних закутинах нашого краю не вигасають епідемії шкарлятини і дифтерії, які десяткують наші діти, що соромом вкривають наш народ епідемії сипного тифу.

Венеричні хвороби, ревматизм та інші недуги не менші і не менше дошкульні підривають здоровля цілого народу, а що вони затяжні то підривають теж народню кишеню. Вагу народнього здоровля зрозуміли давно інші культурні народи й повели дбайливу працю в цім напрямі, а втягнувши до неї ширший загал, дійшли до гарних успіхів.

НАЙКРАЩИЙ ЗАСІБ — ОСВІДОМЛЕННЯ.

У всіх народів, особливо після війни, поведено широку пропаганду у справах гігієни і профілактики, себто науки запобігання недугам. Показалось, що праця освідомлення це найкращий засіб охорони здоровля загалу. Коли людина навчилася оминати хворіб, і коли захворівши скоріше зголошується до лікаря, то вже тим самим є добрі вигляди на краще і скоріше її вилікування. Поправа під оглядом гігієнічним народнього побуту створила здоровші умовини життя і праці людини, а на випадок хвороби дала змогу у здорових умовинах хворобу побороти.

Тому не дивниця, що такі народи, як данці, норвежці або шведи, які мають в краю густу мережу гігієнічних кружків, обєднаних у цен

гральнім гігієнічнім товаристві, які ведуть працю після виробленого пляну в централі Товариства. В тих народів наймешна смертність на туберкульозу, бо мають найкращі осяги на цім полі. ледви 7—8 на 10.000 людей, коли в нас припадає понад 40 річно.

Безперечно, що охороною здоровля опікуються там державні органи, але головну працю ведуть там гігієнічні товариства. Членські вкладки протитуберкульозного товариства в Данії з 3.5 міл. населення приносять річно 2.800.000 франків, а збірка з продажі т. зв. квіту живи приносить 4.200.000 фр.

Ліга здоровля норвеських жінок має 90.000 дійсних членів, червоний хрест 63.000 членів, а протитуберкульозне товариство 200.000 членів на ледви 3 міл. нарід. Не диво, що ціла Норвегія вкрита протитуберкульозними, народніми санаторіями, на поборювання туберкульози само жіноцтво складає близько 3 міліони норв. кор. річно. Не диво, що в Данії для кожного хворого на туберкульозу є готове ліжко в санаторії тоді, коли ми не маємо ані одного ліжка в санаторії, а в цілій Польщі бракує щонайменше 30.000 ліжок для хворих на туберкульозу.

ЩО РОБИТЬ У. Г. Т.?

У кожній ділянці нашого народнього життя ми самі, здані виключно на власні сили, нераз серед перешкод мусимо повести працю. Це завдання охорони здоровля сповняє у нас Українське Гігієнічне Товариство, не зважаючи на брак ще зрозуміння серед широких кол і не маючи матеріяльної підтримки. І хто слідив за його працею, той міг переконатись, що праця його немала.

Щораз більшим довірям і признанням тішиться Протитуберкульозний Диспанзер у Львові, який маючи апарат Рентґена провадить докладні оглядини хворих на туберкульозу, дає поради, а навіть досліджує житлові умовини хворого в дома при допомозі сестри оглядачки. Таку саму популярність в короткому часі здобув собі такий сам диспанзер коломийської філії У. Г. Т.

Працю на провінції веде централя сама за допомогою гігієнічних вистав, получених з курсами, популярних видань, а від 15-ти місяців видає вже гігієнічний журнал „Народне Здоровля", що здобув собі в короткому часі велике признання, особливо на селі. Щоб оживити працю на провінції заложило У. Г. Т. досі 10 філій під проводом суспільних лікарів. Кліматична стація на Соколі в Карпатах, спортова порадня у Львові свідчить теж про те, яку вагу кладе У. Г. Т. на тіловиховання.

Недавно, в грудні минулого року, з нагоди місяця пропаганди боротьби з туберкульозою, У. Г. Т. кинуло гасло будови народніх протитуберкульозних санаторій. Зрештою нема змоги тут вичисляти всіх ділянок праці У. Г. Т. Про це все кожний матиме змогу довідатись на Загальних Зборах.

ВІДНОШЕННЯ ДО ЦЕЇ ПРАЦІ ЗАГАЛУ.

На жаль треба ствердити брак підтримки моральної і матеріяльної нашого громадянства. Мала кількість членів (членська вкладка для селян ледви 1 зол., для інтелігенції 3 зол. річно) не дає змоги розвивати, як слід, товариство та морально підтримати тих, що безкорисно посвячують час і працю для здоровля народу. Час і то найвищий час, щоб наше жіноцтво, яке стоїть найближче цих питань, пішло слідами норвеських жінок, зацікавилось питанням охорони народнього здоровля і працею У. Г. Т. Час вкінці взятися до боротьби за здоровля народу масово та зорганізовано під проводом Українського Гігієнічного Товариства.

Д-р Роман Осінчук.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Ч. 53 Понеділок, 19 (7) березня 1888.

„МИРОВА" ПОЛІТИКА НЕ ПРИНЕСЛА ХІСНА.

Буджетова комісія парляменту не приняла резолюції українського посла Мандичевського, яку він зголосив ще 14. травня 1887 р. і якою домагався від уряду „закладати нові народні школи у Східній Галичині або перетворити вже істнуючі школи згідно з місцевими потребами". Буджетова комісія сказала, що не доручає цієї резолюції урядові, бо „справа народніх шкіл в Галичині належить до компетенції галицького сойму".

„Діло" уважає, що в цьому випадку буджетова комісія, знаючи краєві відносини, повинна була візвати центральний уряд, щоб від себе вніс до галицького сойму проєкт згідний з домаганнями посла Мандичевського.

„На всякий випадок — пише „Діло" — змісе тепер „руський клюб" у державній раді набрати пересвідчення, що не зважаючи на його льояльність до правиці — ця правиця безпощадно переходить до денного порядку над його домаганнями; а для руського народу це буде новий доказ, що „мирова" політика не принесла йому ні найменшого хісна, бо бачимо як державна рада пристосовує до нас основні державні закони, що забезпечують усім австрійським народам засоби до національного розвитку".

ДЛЯ НІМЕЦЬКОГО ЦІСАРЯ НЕМА ВИХОДУ.

Стан здоровля німецького цісаря Фридриха так погіршився, що лікарі наказали йому лежати в ліжку. Віденський лікар д-р Шреттер твердить, що для цісаря нема виходу і катастрофа мусить прийти вже незадовго. (Лікарі ствердили рака гортанки).

ПОВІНЬ НА МАДЯРЩИНІ.

„На Мадярщині страшна повінь. Кереш залляв коло міста Бекеш 20.000 моргів землі. Сатмар стоїть під водою і багато домів уже завалилось. Місцями стоять у східній Мадярщині величезні озера на кілька миль широко і далеко.

РОСІЯ І БОЛГАРІЯ.

Російський посол Нелідов радив великому везирові, щоби Порта завізвала кн. Фердинанда до виїзду з Болгарії.

„ЦИРК ОКРУЖНИЙ В САМБОРІ".

До Редакції „Діла" надіслали почтову посвідку (рецепіс) на поручене письмо, на якій була написана по польськи адреса: „Цирк окружний в Самборі". Так почтовий урядовець переписав з письма українську адресу: „Суд окружний в Самборі".

Нова господарська станиця в Бориславі.

(Допис з бориславських кругів).

Здебільша байдужно переходимо побіч безсумнівно глибокої трагедії Бориславщини. Зобразив її колись, як не можна пластичніше, Іван Франко у своїх писаннях. Але пізніші події затемнили своїм змістом ці понурі картини, як то прадідна наша земля зачала переходити в руки ріжних спекулянтів сумнівної моральної й етичної вартости. І то зачала переходити тоді, як замість сотикових доходів запевнила своїм власникам десятки й сотні тисяч, як замість родити золоте збіжжа, принесла правдиве золото за нафту, віск і гази. Тільки нечисленні одиниці зпоміж українців остоялись і дістали нагороду за труд і піт своїх батьків.

Але у висліді мало це заважило на нашому господарському розвитку. Борислав став торговельно-промисловим осередком, але українці відгривають у ньому мінімальну ролю. До того й надалі зменшуємо свою ролю самі через брак організованости та порозуміння для неї.

Тому свідоміша частина бориславського громадянства (в тому головно свідоміші промисловці) з радістю повитали серед свого гуртка кореспондента Пром-банку, який по вступній підготовчій двомісячній праці в Дрогобичі перенісся остаточно на постійний побут до Борислава. Кореспондент Пром-банку в Бориславі — це запорука тісної співпраці банку з промислово-торговельними кругами Бориславщини, це пожвавлення господарчого життя та його активізація. Але найважніше завдання кореспондента (так, як його бачать бориславські круги) — це координація всіх, часто розбіжних інтресів поодиноких громадян, це організаційне їх охоплення, це вкінці виховування наростаючого молодняка в дусі господарської активности під кутом якнайбільшої її розбудови.

І вже перші кроки кореспондента вказують, який конечний він був на бориславському ґрунті, як тісно звязує він життя Бориславщини з життям цілого краю і як через те поширює горизонти й торговельні можливости бориславських громадян. Ділаючи для розбудови рідного господарського життя, працює він в інтересі кожного з громадян зокрема. І тому близький він для кожного з них — і не лише близький, але й конечний.

Тому громадянство Борислава старається створити якнайсильнішу основу для Промбанку у своєму місті. Воно й підшукало відповідний обєкт — можливо дешевий та одночасно вартісний, вигідний і рентовний, що його Промбанк з початком березня набув на власність. Цей факт без сумніву скріпить корисну працю кореспондента і дозволить небавком оснувати в Бориславі першу філію нашого молодого банку.

Програма уряду Блюма.

Вчора в годині 15.30 відчитав прем. Блюм у палаті послів (рівночасно мін. Даладіє — в сенаті) декларацію нового уряду, який — як це на вступі ствердженo — повстав після невдалої спроби створити уряд обєднання всіх республиканських сил народу.

Перші потягнення уряду вказують на завдання, що їх уважає уряд найпильнішими. Він перебрав владу після події, що потрясла цілою Европою і може бути причиною дальших страшних подій. З огляду на те уряд вважає, що треба зарадити небезпекам, які загрожують зі зовні; збройна сила Франції буде збільшена. Додаткову програму збroєнь скоро виконують.

Не тільки соціялісти, радикали й комуністи, але і центрові групи зареагували оплесками на згадку Блюма про забезпеку кордонів Франції.

У голосуванні, що відбулося після промови і дебати парлямент висловив урядові довіря 369-ма голосами проти 196-ох.

Чому отаман Фей відібрав собі життя?

Як подають з Відня, б. австрійський віцеканцлер от. Фей залишив листа, в якому признається, що це він убив канцлера Дольфуса підчас гітлерівського пучу, а не націонал-соціяліст Плянен, якого за те засудили на смерть. Це булоб небавом виясилося, бо після аншлюсу мали перевести ревізію процесу.

ІНШІ САМОВБИВСТВА.

Крім Фея наложив на себе руку промисловець Райлінгер, проф. Баєр, адв. Віннігер та інші

ДАЛЬШІ ЗМІНИ В АВСТРІЙСЬКІЙ ПРЕСІ.

Відомий віденський католицький часопис „Райхспост" появився в неділю 13-го ц. м. вже під новою націонал-соціялістичною редакцією під проводом ред. Говоолки, який прийшов на місце дотеперішнього редактора д-ра Ф. Фунддера, здавна відомого приятеля українців. З підзаголовка „Райхспосту" зник напис „Незалежний часопис для християнського народу".

СПРАВИ АНШЛЮСУ НЕ ВИДВИГНУТЬ У ЖЕНЕВІ.

Промовляючи в палаті льордів про міжнародню ситуацію, мін. Галіфакс заявив, що в теперішній хвилині не булоб в інтересі Ліґи Націй видвигати справу Австрії перед женевський трибунал. Тільки війна моглаб пересунути годинник взад, але члени Ліґи не хотять війни.

Чехословаччина, на думку мін. Галіфакса, безпечна, бо німецький уряд дав чеському запоруку.

По широкому світі.

Брітійський віцеміністр Батлер заявив у палаті громад, що Англія вважає від 1936 р. італійську владу Абісинії урядом де факто.

Італійська військова місія виїхала до Японії з метою затіснити взаємини між обома державами.

Мадярська поліція зліквідувала в Будапешті велику комуністичну організацію, що вистукувалася під назвою „патріотичні семінарі", якої метою було буцімто коментування мадярських літературних творів.

Португальський уряд вислав на кольонії спеціяльну місію, щоб устійнити плян розбудови тамошніх оборонних уладжень.

Економічний огляд.

Голод на землю і кольонізація.

Всім нам відомо, що наші землі перенаселені, що в нас дуже великий голод на землю. Але насправді ми не здаємо собі справи з цього. А справа представляється дуже поважно. І не можна поминути її мовчки, бо з міністерських крісел підносяться голоси, що в нас є ще кольонізаційні терени.

Ніде в Польщі нема такої великої кількости малоземельних господарств, що в нас. На основі офіційної польської статистики можна дійти до жахливого, несподівано жахливого висновку. Карловаті господарства, менше 2 гектарів ґрунту, це господарства, що в першу чергу виступають у Східній Галичині. Їх найбільше у станиславівському воєвідстві, бо аж 58 прц. усіх господарств, дальше у львівському 40.5 прц. і тернопільському 39.5 прц. Щойно за ними йде краківське воєвідство з 38.5 прц карловатих господарств.

Від цієї групи воєвідств відстають далеко густо заселені та промислові не сільсько-господарські воєвідства Польщі: Шлеськ, Кельце, Лодзь і Люблин, що мають бодай удвоє менше карловатих господарств (22.5—16.5 прц.). За ними йде Волинь і Полісся з 14.5 і 13 прц. карловатих господарств, а щойно за ними справжні сільсько-господарські воєвідства Польщі, що мають 10 (Варшава) — 9 (Познань) прц. карловатих господарств.

Але і на терені трьох східно-галицьких воєвідств є великі ріжниці між поодинокими повітами. На жаль ріжниці в нашу некористь. Бо не за Сяном, як говорять, є найбільша кількість карловатих господарств. В засянських повітах (Ланьцут, Ніско, Переворськ, Ряшів, Тарнобжеґ, Кольбушова, Березів) є 49—30 прц. карловатих господарств. Водночас в надвірнянськім, долинськім, коломийськім, станиславівськім, снятинськім, маємо 72—60 прц. карловатих господарств. І це є повіти часто гірські з поганими ґрунтами а також, не все як слід господарсько освідомлені. За ними йдуть повіти Мостиська, Рудки, Самбір, Дрогобич, Калуш, Косів, Рогатин, Товмач, Жидачів, Борщів, Заліщики, де є 50—60 прц. карловатих господарств. Всетаки туди спрямовують кольонізацію, а місцеве малоземельне населення дальше мусить бідувати (Мости, Борщів, Заліщики).

Але треба тямити, що всі ці числа взяті для всіх господарств, без ріжниці віри чи нації. Для цього ми маємо покищо дані лише для львівського воєвідства. Тут бачимо ясно, як на долоні, що відсоток карловатих серед греко-католиків усе більший від пересічної. Нпр. Мостиська виказують карловатих господарств загалом у всього населення 51 прц., а в самих греко-католиків — 55 прц., Самбір 50 прц. і 53 прц. і т. д.

Загалом ніодин східно-галицький повіт не має менше 23 прц. (Збараж і Сокаль) карловатих господарств, а це дуже далеко до пересічної центральної Польщі та добре загосподареної Познанщини з 9 прц. карловатих господарств. Але Збаращина і Сокальщина це є винімок і побіч Радехівщини (28 прц.) нема ні одного східно-галицького повіту, що мав би менше 30 прц. карловатих. Але треба тямити, що засянські повіти Кольбушова та Ніско не мають 30 прц. карловатих господарств.

Цих кілька чисел повинно вистарчити, щоби розвіяти легенду про кольонізаційну можливість наших земель.

В. Огоновський.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА.

ТРИЦЯТЬЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ФАБРИКИ.

Цього року минає 30 літ від часу оснування у Львові фабрики хемічних перетворів „Зоря". Комітет людей з промислово-купецьких кругів уладжує найблизшої неділі в золотій салі „Нар. Дому" академію в честь основниці цеї фабрики, пані Олени Левицької.

„ПОРАДНИК КУПЦЯ".

Видавництво органу СУК у Львові „Торговля і Промисл" заповіло в найновішому числі газети появу українського „Порадника Купця". Увійде туди все що найважніше з науки про торговлю, а товарознавства, купецьких рахунків і калькуляції, ділового листування купця, книговодства, реклями, податків, правних і податкових приписів, тощо. „Порадник появлятись буде місячними випусками під окремими заголовками, як „Бібліотека фахового знання". Десять перших випусків творитиме цілість, оправлену відтак в одно п. н. „Порадник Купця".

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА.

ЩО ПЕРЕДБАЧУЄ ВІЦЕПРЕМІЄР КВЯТКОВСЬКИЙ — ГОСПОДАРСЬКІ ВИГЛЯДИ 1938-39 РОКУ.

Інж. Квятковський представив у своїй промові в сенаті господарські вигляди р. 1938-39 ось так:

Основні умовини розвитку господарської ситуації в Польщі є тепер **багато кращі**, ніж вони були на початку 1937 р. Ситуація скарб. каси є також багато краща, ніж перед роком. Предложений тепер проєкт закону про інвестиції, дасть — починаючи від цього року — працю **100 тисячам** людей річно, крім того, що принесуть наслідки інших інвестиційних заходів. А приватні вони затруднюють ще більше, ніж у мин. році.

Згідно з усіми даними можна передбачувати, що 1938 р. буде під економічним оглядом сильний і на ширшому фронті продовжить в гору лінію з часів новітньої кон'юнктури.

Виплачені досі, себто від січня до березня ц. р. заряди і зруковлені державним скарбом суми є досить вдоволяючим звертом до приспорення темпа праць у ... 8 ... за уставами державних Центр. Промислова Округа і „східні креси" сигналізують дещо виразніший інвестиційний виступ з приватного боку. Якщо теперішній рік не буде особливо корисним, то буде він бодай значно кращий від попереднього.

Чи ці оптимістичні віщування урядового польського достойника і керманича господарської політики Польщі здійсняться — довідаємось щойно з ходу подій на господарському відтинку життя.

ПРОДУКЦІЯ ШТУЧНОЇ ВОВНИ З МОЛОКА В ПОЛЬЩІ І ТРУДНОЩІ З СИРІВЦЕМ.

Голосний італійський винахід штучної вовни з молока т. зв. ляніталю викликав зацікавлення в цілому світі. В кількох державах ідуть спроби поставити цю виробничу ділянку в себе на основі рецепт, добутих за грубі гроші в Італії. Також у Польщі, в Пабяніцах, зорганізовано фабрику ляніталю „Поляніт". В польській пресі були друковані недавно репортажі з оглядин цеї фабрики, що вже працює. Коли вірити їм — усе було б у порядку: новий сирівець текстильний відповідає всім вимогам. Найбільші труднощі є тільки з сирівцем, із ляніталевою казеїною, яку спрямується шляхом скомплікованої перерібки худого молока (з 33 літрів — 1 кільограм казеїни). Заходи нової фабрики, щоб добути потрібну кількість сирівцю (потрібно до того коло 36 міл. літрів молока річно) увінчались — як подає преса — успіхом. Підпялись цього завдання кооперативні молочарні в Познанщині. Там, де вже виробляють казеїну, піднялась ціна молока на 1—1,5 сотика. З уваги на те, що продукція казеїни вимагає дорогих машин, ідуть заходи, щоб для фінансування нового виробу молочарень зацікавити Рільний Банк.

ПОЛЬСЬКА КООПЕРАЦІЯ І ПОЛЬСЬКЕ КУПЕЦТВО ЙДУТЬ СПІЛЬНО В ПРАКТИЧНІЙ РОБОТІ.

Перед тижнем читали ми в „Дзєннику Польскім" про діяльність „Звйонзку Спулдзєльні Рольнічих і Заробково-Господарчих" і „Кулек Рольнічих" на терені трьох східно-галицьких воєвідств. У цьому звідомленні згадана газета з великим вдоволенням відзначила **гармонійну співпрацю** кооперацій і суспільницьких „Кулек Рольнічих" з т. зв. „приватниками"; підчеркуючи, що це „має велике національно-державне значіння, **особливо на терені Сх. Галичини**". Тепер знову читаємо в „Слові Народовім" про звіт „Центральної Каси Спулек Рольнічих" у Кракові. Хоч засяг діяльности цеї організації дотичить чисто-польських теренів (Краків, Шлеськ і Кельце), то проте на згаді виявились поважні турботи польським молодим купецтвом. Рішено побільшити його ряди безробітною молоддю, організуючи для них різні торговельні курси, засоблюючи їх капіталом для влаштування страганів чи крамниць та організуючи безвідсотковий кредит.

СВІТОВА ХРОНІКА.

ПІСЛЯ ОБЄДНАННЯ АВСТРІЇ З НІМЕЧЧИНОЮ.

Факт, що заіснував в останньому тижні, має не тільки величезне політичне значіння, але теж спричинює немаловажні **господарські наслідки**. Хоч політична сторінка „аншлюсу" **в першу чергу** цікавить світ і його емоціонує та страшить, то проте й економічну його сторінку доцінює світ належно: тож іде про **наддунайський басейн**, де Німеччина станула тепер твердою ногою, беручи в своє посідання горішню течію могутньої водної артерії Дунаю. До того: не тільки зміцніє господарська експансія Німеччини в наддунайському басейні, але теж експансія її **на Близький Схід** прибирає тепер конкретніші форми. Вреші не без значіння є **сама Австрія**, як економічна вартість. Щоправда її модерний, високоспоставлений і на експорт наставлений промисл збільшує значно дотеперішнє „промислове нащиття" Німеччини, що потребуватиме ще більше ніж досі ринків збуту, але в дечім обєднані країни будуть себе доповнювати, а шлях на південний схід та Дал. Схід відчиняє нові вигляди цій обєднаній тепер експансії німецького народу. Поважним активом для Німеччини є **природні багатства Австрії**, в першу чергу **залізна руда і дерево**, найважніші досі — поруч промислових виробів — експортові артикули Австрії. Поважний контингент **камінного вугілля**, що його річно спроваджувала Австрія з закордону (з самої тільки Польщі в 1935 р. за 20 міл. зол., а в 1936 р. за 16 міл. зол.) відчиняє нові, кращі вигляди для німецького вугільного промислу. Нема взагалі сумніву, що Німеччина витягне великі господарські користи з прилучення австрійських провінцій і з факту спільних державних кордонів **із трьома новими сусідами: Італією, Югославією і Мадярщиною.** Наприкінці треба зазначити, що протижидівські тенденції нової влади напевно причиняться подекуди до переміни господарського обличчя Австрії, де жиди в багатьох галузях промислу, а ще більше в торговлі, були чинником незвичайно рухливим.

МЕЛІОРАЦІЇ НА ЗАКАРПАТТІ.

Як подає „Пратер Прессе" — в 1937 р. зреґульовано на Закарпатті 36 км. рік і змеліоровано 2.900 га площі. На це, як також на деякі ще дрібні роботи (0.3 км. водопроводів, тощо) витрачено 9 і пів міл. к. ч., що дає пів міл. к. ч. більше, ніж у попередньому році.

ЯПОНСЬКА ВАЛЮТА В КИТАЮ.

Новозаснований в Пекіні Банк Китаю почав на днях свою роботу. Рівночасно пущено в обіг нові банкноти, як одиноко-законні платничі засоби. Дотеперішні банкноти з печаткою „Тієнсін", „Шантунг" можуть ще залишитись в обігу 12 місяців, інші ще 3 місяці.

Важне ось-що: нова китайська валюта буде формуватись докладно на таких лад, що це буде фактично японська кольоніяльна валюта. Теперішній запас банкнотів в обігу в півн. Китаю оцінюють на 260—300 міл. мексиканських долярів. Срібну резерву оцінюють на 50 мільйонів. Нова валюта буде мати повнодійсне 40% покриття в металю, девізах і в державних паперах. Банковий капітал у висоті 50 мільйонів достаричили японські банки, а одна консорція японських банків відчислила новому банкові Китаю 100 мільйонів кредиту.

ПОПИТ НА ЗОЛОТО ЗБІЛЬШИВСЯ.

Політичні події в Австрії, як також непевна ситуація у Франції й її можливостями соціялістичних експериментів захитали тепер ще сильніше довіря на міжнародньому терені. Льондон виказує тепер дуже поважні обороти в золоті. Попит іде безпосередньо зі Швайцарії і Голяндії. Швидка інтервенція урядових чинників Англії не допустила до надмірної зміни ціни золота. Настрої на біржах досить одобні.

Сторінка без політики

Пятьдесятьліття електричного крісла.

У Франції припадає небавом ювилей гільотини, яка виконує вже там 150 літ службу приладу до кари смерти. Недавно минуло теж 50 літ американському приладові смерти, що його так само як у Франції, придумали лікарі.

На підставі пропозиції нюйорського т-ва судової медицини парлямент стейту Ню Йорк ухвалив у січні 1888 р. закон, який забороняв на території стейту вішати людей, лиш карати їх при допомозі електричного струму. Той закон мав спершу наскрізь теоретичне значіння. Ніяких електричних апаратів смерти не було і ніхто теж не робив у тій ділянці ніяких спроб.

Т-ву судової медицини доручили спершу переводити експерименти із звірятами. Спроби переводили в лябораторії Едісона в Ню Джерсі. Першою жертвою електричного крісла в його найпримітивнішій формі було теля, яке важило 58 кг. Молодій звірині виголили голову і пропустили через неї струм зі силою 500 вольт. Теля впало, але вже по десяти хвилинах прийшло до себе й весело скочило на рівні ноги. Тоді його наукові кати перепустили крізь нього струм 770 вольтів. За другим разом звіря вже згинуло.

Спроби переводили ще й на інших звірятах, поки вкінці не вдалося побудувати перше електричне крісло, далеке ще від нинішньої „досконалости".

Щойно рік пізніше від часу законного зведення електричної кари смерти, посадили першу людину на електричнім кріслі. Засудженим був якийсь Рейс, що вбив свою жінку. Він умер — як писали тодішні часописи — „убитий блискавкою".

„Успіх" електричного крісла не залишився без наслідків. У Франції знайшовся теж сенатор, який поставив у сенаті внесок, щоб замінити кару гільотини на електричне крісло. Тоді вирішили підождати висліду нового способу смертної кари. Одначе більше охочих замінити гільотину на електричне крісло у Франції не було

———

Машиніст пересилає побажання королеві.

Болгарський король є пристрасним залізничим машиністом-аматором. У вільних хвилинах від державних обовязків найбільша його приємність сісти на льокомотиву і кермувати нею в якнайбільшому темпі. Ясно, що болгарський король користується величезною симпатією серед болгарських залізничників. Яка ця симпатія велика, найкраще ілюструє те одна подія, що саме трапилася з нагоди останніх імянин короля Бориса.

Король Борис немало здивувався, коли в дні своїх імянин покликали його до телефону і телефоністка повідомила, що лучить його із містом у стейті Небраска (Злучені Держави). Залізничий машиніст, болгарин, який працює на американських залізницях, телефоном зложив свому королеві побажання з нагоди імянин.

На другий день король вислав землякові-машиністові 16 пляшок болгарського вина. Машиніст теж не хотів залишитися позаду і вислав королеві два прегарні моделі американських залізниць, що він їх сам зробив. Таким чином машиніст віддячився королеві.

——о——

Дістав 5 міліонів у спадщині.

Життя не йде все одним і тим самим шляхом. Нераз воно так буває, що хто був на верху, йде на спід і навпаки. Знаменитим прикладом цієї змінливости долі є життя одного старого мешканця Генуї. Багато літ тому мешкав він щасливий і вдоволений своєю долею в італійськім селі Камолі. Перший важкий життєвий удар упав на нього в середнім віку. Він оженився з прегарною дівчиною, але молода його жінка померла небавом по шлюбі. Нещасний муж попав у розпуку й почав пити та марнувати своє майно. Внаслідок налогу попав він у довги. Відтак до цього прилучилася важка недуга і він утратив слух і мову. Зневірений до життя перенісся він до Генуї і жив там з усіх можливих заробітків. При тому мешкав він у темній вогкій кімнаті та спав на мішку виповненим соломою.

Кілька днів тому дістав він вістку, що став міліонером. Його батько і стрий виемігрували кількадесять літ тому до Перу й там призбирали майно із 40 міліонів лірів. Нещасний невдачник відзискав під впливом тієї радісної вістки слух і мову.

Ворожба, яка сповнилася.

Перед льондонським судом станув факір, якого обвинувачували в тому, що його ворожба... сповнилася. Ціла подія була справді небуденна і виглядала вона так:

З початком лютого прийшов до факіра клієнт і просив йому поворожити. Факір довго обчисляв положення звізд і планет і вкінці заявив гостеві, що він умре не пізніше, як при кінці місяця.

Клієнт вернувся домів і почав нидіти. 25-го лютого він положився до ліжка, 26-го утратив притомність і 28-го тихо без терпінь помер. Лікарі ствердили, що смерть прийшла під впливом нервового пригноблення. Рідня небіжчика подала факіра до суду за „впливи, які спричинили смерть".

Підсудний доказував, що ворожба віщування будучности є одною з ділянок його професії. Одначе суддя не погодився з таким оправданням і вирішив, що „віщування смерти, ще й до того з поданням приблизної дати є „протиморальним вчинком". Факіра засудили на високу грошеву кару.

———

„Смерть" від заздрости.

Заздрощі — це одно з найбільших лих людського життя, бо затроюк не лиш подружне життя, але стає теж дуже часто причиною нещасливих життєвих трагедій.

Одна з таких родинних трагедій трапилася недавно в Мілано. Її героєм був цим разом мужчина. Одного з мешканців Мілана переслідувала від кількох літ просто хоробливна заздрість. Йому завжди здавалося, що жінка його зраджує і що вийшла за нього заміж тільки для грошей. На кожному кроці намагався він приловити жінку на гарячому вчинку, одначе воно йому ніколи не вдавалося тільки тому, що жінці навіть і не снилося зраджувати чоловіка. Та йому це не могло ніяким чином вміститися в голові і він все думав, що жінка вміє так добре затирати за собою всі сліди.

Одного дня жінка виїхала заявляючи, що їде в гості до своячки. Очевидно, що заздрісний чоловік знову дошукувався в тому її викрутів і зради. Кілька годин думав над тим, в який спосіб приловити свою жінку на зраді й доказати їй, що вона його не любить. Вкінці відбув він нараду зі своєю довіреною служницею, яка помагала йому ввесь час слідити жінку. Після тієї наради велів він служниці вислати до жінки таку телеграму:

„Пан сьогодні вмер на удар серця. Чекаю на ваші інформації — Дора".

Вже по кількох годинах побачив він на своє превелике щастя авто, що заїхало під дім зі стрімголовною швидкістю. З авта вийшла жінка та її своячки.

Тоді „небіжчик" поклався негайно до ліжка й почав справді грати ролю небіжчика. Кілька секунд пізніше до кімнати вбігла жінка зі своячками. Побачивши чоловіка на „смертній постелі" вибухла спазматичним плачем і почала крізь сльози лебедіти про своє щасливе життя з чоловіком, яке так несподівано трагічно закінчилося.

Почувши такі слова, „небіжчик" усміхнувся, встав зі „смертної постелі" та почав перепрошувати жінку за свій експеримент, мовляв хотів лиш переконатися чи вона його справді любить.

Наслідки були зовсім несподівані. В цьому випадку заздрісний чоловік не сподівався такого закінчення. Спаніелічна жінка вліпила „небіжчикові" таку „родинну сцену", що її відчула не тільки голова заздрісного мужа, але і кухонне начиння та прилади, що в тому моменті попали жінці під руку. На щастя обійшлося без поготівля і подружжя погодилося, тільки служниця-шпигун мусіла негайно покинути дім та пошукати собі в іншім місці щастя.

——о——

Династія білих раджів.

Недавно минуло 100 літ щасливого володіння династії Бруків у Сараваку. Саравак — це область, що займає 50 тисяч кв. миль на північному заході Борнео і має коло міліона мешканців малайців, даяків та інших напівдиких племен.

ОСНОВНИК ДИНАСТІЇ.

Першим білим раджою був Джемс Брук, уроджений у 1805 р. Він був шибайголова і почувався в Сараваку наче риба у воді. Коли вибухло повстання проти султана, Брук віддав себе до диспозиції володаря Сараваку. Коли повстання здавили, султан рішив зректися престолу в користь англійця і в 1836 р. Джемс Брук вложив на свою голову корону.

За 27 літ свого володіння Брук очистив морське побережжя від піратів, бився з ловцями черепів, які жили в горах Сараваку. У перерві між тими двома походами вспів він поїхати до Льондону, де його витали як героя. Не зважаючи на всі ріжні любовні пригоди Джемс не був жонатий і помер, не залишивши ніякого нащадка. Зате в завіщанні визначив він своїм наслідником свояка сера Шарля Брука.

Другий білий раджа зумів за короткий час здобути таку пошану, що піддані дивилися на нього наче на якесь божество. Він поширив серед мешканців сильно хліборобство, одначе противився при тім уведенню промислу. Будував теж лічниці, школи, водотяги та зорганізував армію та поліцію.

ВАЙНЕР БРУК.

Коли в 1917. р. Шарль Брук помер, престол зайняв по ньому Вайнер Брук.

Тепер він уже сивоволосий добродій з незвичайно гарними прикметами. Разом зі своєю жінкою, дочкою льорда Ішера, перебуває він частину року в Льондоні. Їздить він туди і назад літаком.

Раджа турбується до тієї міри добром своїх підданих, що дуже нерадо впускає до краю туристів, які псують тубільців своїми грішми, переміняючи їх у жадних наживи торгівців. Коли минулого року одна з корабельних спілок хотіла взяти Саравак у плян свого корабельного руху, раджа змісця відмовив їй дозволу.

РАДЖА І ЙОГО ПІДДАНІ.

Білий раджа зуживає всі доходи своєї держави на поліпшення життя своїх підданих.

Закони Сараваку наче протилежність англійських законів. Ніякої двірської етикети в Сараваку нема і кожний громадянин може, коли лиш хоче, дістати авдієнцію в раджі.

Теперішний раджа має три дочки і ні одного сина. Отже його престіл імовірно перейде на свояка Антона Брука, який уже прибув до Сараваку, щоб на місці приготовитися до своєї майбутньої державної праці.

——о——

9-літній ґанґстер.

Сторож камяниці при вул. Доміні в Парижі приловив у себе в пивниці двох хлопців, які крали пляшки з вином. Старший хлопець утік. Другий, якому не було більше як 9 літ, пробував спершу боронитися палицею, всеж таки його зловили й відвели на поліційну станицю.

Там він гордо заявив:

— Я — член шайки ґанґстерів і зареєстрований там як ч. 11. Може вас трохи здивує... За крадіж торбинки в жінки ... За крадіж другої торбинки в Монпарнасу, за крадіж ... і за подорож зайцем.

Найцікавіше у цілій справі те, що ... ній ґанґстер справді не брехав, ... правду. Він син бідної родини ... гей.

Який зміст польського ультимату?

Дотепер офіційно ще не подали змісту польського ультимату до Литви, ані навіть його речинця; у цій справі преса висловлює ріжні міркування.

„Вечур Варшавскі“ твердить, що Польща домагається:

1) наладнання дипльоматичних і консулярних взаємин,

2) наладнання поштового й залізничого звязку,

3) зміни точки литовської конституції, яка називає Вильно столицею Литви,

4) всестороннього права розвитку для **польських меншин, загарантованого взаїмним** договором,

5) торговельно-митного договору,

6) сатисфакції за недавній інцидент.

Інакше уявляє собі польський ультимат „Варшавскі Дзеннік Народови“:

1) новий литовський уряд, що співпрацював би з Польщею, співпраця ґен. штабів,

2) польська морська база у Клайпеді,

3) гарантії для польської меншини,

4) мілітарні гарантії.

„Хвіля Вечорна“ згадує крім того про наладнання плавби на Німані та участь польських представників у слідстві у справі інциденту.

Як твердить литовська преса, польський ультимат відкидує литовську ноту з 14. ц. м. і домагається лише наладнання дипльоматичних взаємин.

Польський уряд чекає на відповідь до нині (субота) до 23. години.

У варшавських політичних колах твердять, що **домагання польського уряду поміркованi, але рішучі і безкомпромісові.**

ЛИТОВСЬКИЙ УРЯД РАДИТЬ НАД ВІДПОВІДДЮ НА ПОЛЬСЬКИЙ УЛЬТИМАТ.

ПАТ довідується, що вчора вечором, як лише польська нота наспіла до Ковна, литовський уряд зібрався на нараду, що проволіклася до год. 2.30 вночі. Нині литовські міністри радять від рана з одногодинною полудневою перервою.

НІМЕЦЬКИЙ ЧАСОПИС ОСТЕРІГАЄ ПОЛЬЩУ.

Обговорюючи протилитовські маніфестації у Польщі під гаслом „Литва має вернутись до Польщі“, „Гамбурґер Фремденблят“ звертає увагу, що Польща не може займати Литви, вважаючи аншлюс Австрії прецеденсом, бо Австрія прилучилась до Німеччини добровільно, тимчасом Польща може здобути Литву хіба війною.

З відчитової салі.

Д-р З. Петрів: Стан і потреби міських кооператив.

Дня 16. березня відбувся черговий виклад в Т-ві Українських Кооператорів на тему „Стан і потреби міських кооператив для заспокоєння ріжних потреб, промислових, ремісничих і т. п.“. Прелеґентом був ревізор д-р З. Петрів. Завдання прелеґента було нелегке. Треба було дати огляд розмірно невеликої ґрупи кооператив — 98, зате дуже зріжничкованих і щодо роду своєї діяльности і щодо організаційних властивостей. Входять сюди торговельні кооперативи, видавничі, ремісничі, помічничі, промислові, робітничі і т. п. Референт схарактеризував маєтковий стан тих кооператив та їх господарську діяльність, вказуючи при деяких важніших ґрупах кооператив, як та ділянка кооперативної праці просперує за границею.

Реферат був добре оброблений, цікавий та викликав незвичайно оживлену двогодинну дискусію, заініційовану секретарем Т-ва ред. А. Жуком. У дискусії брало участь 10 осіб. Головну увагу звернено в дискусії на недомагання в організації ріжного роду промислових кооператив та на брак патронацької опіки над ними, як також на потребу організації робітничих кооператив праці.

Черговий виклад відбудеться в суботу 19. березня, таксамо в 18. год. у Домі Української Кооперації при вул. Техніцькій 1. Реферувати буде інсп. А. Гаврилко про кооперацію на Лемківщині.

Нова большевицька дипльоматична диверсія

ЗАСУДЖЕНА НА НЕВДАЧУ.

Літвінов виступив з ініціятивою негайної конференції більших держав без Німеччини, Італії та Японії. Льондонський уряд не вважає за відповідне цю пропозицію поважно розглядати. Англійці вважають, що ініціятива Совітів тільки злогнить ситуацію. Льондон переконаний, що цією пропозицією хоче СССР вернутись у кола рішаючих дипльоматичних чинників Европи.

Жертви бомбардування Барсельони.

Вчора (в четвер) налетіли національні ескадри на Барсельону. Згідно з вістками, підчас бомбардування згинуло понад 100 осіб; число ранених куди більше. На звук алярмових сирен місто опустіло, населення поховалося до спеціяльних схоронищ і до тунелів підземної залізниці. Налет національних літаків тривав кільканацять мінут; за той час вони скинули мало бомб, але одна бомба впала на вхід до підземної залізниці у хвилині, як там було дуже багато людей; друга бомба впала в ринку.

—o—

Р. СЛОВЦОВ.

Як Репін малював „Лист запорожців до султана“.

У „Последніх Новостях“ з 24. II. ц. р. помістив відомий історик Р. Словцов цікаву статтю з приводу появи великої монографії про славного маляра І. Репіна відомого історика мистецтва Ігоря Грабаря. Образ Репіна „Запорожці“ такий у нас популярний, що кожному приємно буде довідатися дещо про його історію.

Літо 1878 р. Репін провів у Амбрацеві підмосковському маєтку відомого промисловця-мецената Мамонтова. Як завсіди дім був повний гостей: мистців, музик, письменників, учених. Тут Репін почув оповідання про кумедний лист, складений колись запорожцями у відповідь на високолетну і грізну грамоту султана Магомета IV., який пропонував їм перейти до нього у підданство. Ця забавна і місцями мало пристойна відповідь, що добре характеризувала побут та обичаї запорожців, дуже сподобалася Репінові і відразу надхнула його. Артист таки зробив олівцем нарис, який має такий підпис автора: „Абрамцево, 26. червня 1878 р.“ Загальний характер майбутньої картини тут уже видний і навіть окремі намічені у нарисі фіґури перейшли до картини. Тема захопила Репіна до живого і перелетний жарт розрісся небавком у великий задум. Але як це часто бувало у Репіна, минуло кілька років заки він перевів свій плян. „Запорожців“ він зачав щойно у 1891. р. Історію, як повстав славний образ, оповідає І. Грабар у II-ім томі великої біографії Репіна, використовуючи і тут невідомі досі матеріяли.

Занятий як звичайно кількома образами відразу, Репін у 1888 р. працював багато над українським образом „Досвітки“ і основно над „Запорожцями“. Його заохотив до цього підчас своїх відвидин у його робітні в 1880. р. Лев Толстой. Письменника дуже зацікавили „Запорожці“. Повідомляючи про це Стасова, Репін писав: „До „Запорожців“ він піддав мені багато гарних і дуже пластичних подробиць першорядної ваги, живих і характеристичних. Видно було, що це мистець в історичних працях; я готов був вицілувати його за ті натяки і як він це, доречі, приємно зробив. Це великий мистець і хоч він ніодного натяку не висловив, все-ж я зрозумів, що він уявляє собі зовсім інакше запорожців і очевидячки безмежно вище моїх викрутасів. Ця думка так перекинула все в мені, що я рішився покинути ту сцену — такою вона видалася мені дурною: я буду шукати іншої, в запорожців. Треба взяти повніше, ширше; я покищо відложив її на бік і занявся українським козачком „На досвітках“.

„Між цим останнім образом і „Запорожцями“ — пише І. Грабар — є дещо спільне в засновку самої ідеї: оба вони побудовані на темі сміху, але в „Досвітках“ сміх буденний, сучасного Репінові українського села, а там сміх — колишній, легендарний, „гомеричний“ сміх, доведений до деякого символу безмежної шири Запорожської Січи. Тимто він приклавшися пильно до „Досвітків“, не покидає „Запорожців“ поспішних до моменту відвідин Толстого настільки, що їх можна було показати майже як готовий образ. Що він не покинув „Запорожців“ видно з дальшого листування зі Стасовим: „Я досі не міг вам відповісти, а всьому винні „Запорожці“. Ну і народець же... Як тут малювати? Голова обертом іде від їх гаму і шуму. Ви мене ще хочете заохочувати: я надовго перед вашим листом зовсім несподівано відвернув полотно і жартма рішив узятися за палітру і ось уже два тижні я попросту без віддиху живу з ними — не можна розстатися, веселий нарід. Недурно про них Гоголь писав. Все це правда. Чортівський нарід! Ніхто на всьому світі не відчував так глибоко свободи, рівности і братства. На все життя Запорожжя залишилось свобідне, нічим не піддалося, в Туреччину пішло і там свобідно живе, доживає. Якже тут роздумувати — нехай це буде і дурний образ, а я таки його намалюю — не можу“.

З цього видно, що Толстой скоріше підбадьорив Репіна взятися сильніше за „Запорожців“, ніж охолодив його. Репіна так захопила ця праця, що він поїхав на місця давнього Запоріжжя і довго студіював там типи нащадків авторів листа до султана. Вислідом цієї подорожі було маса студій та рисунків, які він небавком використав.

Але на досить довгий час інші образи „Хресний похід“, „Не ждали“ та „Іван Грозний“ відсунули „Запорожців“. Аж коли і взявся за них, Репін знову на якийсь час покидає образ для задуму зовсім іншого роду. Це була більша картина „Святитель Николай спасає від смертної кари трьох невинно засуджених у місті Мирах Лікійських“. Репін скінчив картину і два її варіянти в 1890. р. Так переміг останню перепону на шляху до „Запорожців“. „Та як — питається Грабар — може він їх закінчувати після „Миколи Мирлікій-

НОВИНКИ.

— **Лиси,** пелеринки, краватки з футер викоєує і поручає Юліян Глушевський, Львів, пл. Капітульна 3. І. телефон 254-46. 3229

— **Громадяни,** хочете мати свій першорядний ресторан у Львові, ходіть до Михайла Шпака, **Ринок 11.** 603 —3

— **Зїзд деканів відложений.** Митрополичий Ординаріят у Львові повідомляє всіх Всч. ОО. Деканів, що з непередбачених причин їх зїзд відложений і відбудеться аж по Великодних Святах.

— **Про наших бачванців** говоритиме о. д-р Костельник у Стрию в неділю 20. ц. м. у рямках викладів Богословського Наук. Т-ва. Виклад відбудеться в салі Нар. Дому, початок: год. 5.30 попол.

— **Нова управа Львівського професійного Союзу Арт. Плястиків** вибрана на Загальних Зборах Т-ва 10. ц. м. така: С. Крамарчик, голова, Заступники голови: Л. Тирович і Р. Сельський, секретарі: С. Кучеш і С. Тессер, скарбник І. Іванець, господар О. Ган. Члени управи: В. Брайтер, А. Кшивоблоцький, В. Ласовський, Г. Штренг і Т. Тишкевичева.

— **Духовенство коломийського деканату** і парохіяни м. Коломиї вшанують 27. березня ц. р. 70-ліття уродин і 30-ліття деканства о. прал. Олександра Русина святочним обходом, на який зложиться: 1) торжественна Служба Божа; 2) академія і 3) комерс. Привіти слати на адресу комітету: Коломия, Народній Дім, вул. Косцюшка ч. 25. — **Ювилейний Комітет.**

— **Ремісничо-Промислові Бурси м. Львова** уладжують 20. березня ц. р. в год. 18. (6) в салі Т-ва „Зоря" при вул. Вірменській 25. **Концерт** у честь Тараса Шевченка. Вступ за програмкою.

— **Організація адвокатських аплікантів** у Львові взиває всіх аплікантів, які не мають ще року адвокатської практики, щоб безумовно явилися в суботу 19. ц. м. в год. 19.30 вечором в домівці т-ва при вул. Коперника ч. 7. І. Справи дуже важні.

— **В нинішнім тягненні Клясової Льотерії** впали м. ин. такі більші виграші: 25.000 зол. на ч. 37572, 81160; 15.000 зол. на ч. 46810, 159344; 10.000 зол. на ч. 69986; 5.000 зол. на ч. 30800, 74185, 138826, 156044; 2.000 зол. на ч. 42864, 66838, 117664, 139622; 1.000 зол. на ч. 38132, 46645, 69165, 101649, 112968, 114904, 125077, 138226; 500 зол. на ч. 2069, 7604, 10154, 11140, 30548, 51930, 52428, 62034, 71306, 85958, 88745 109720.

— **Великодні ферії у школах.** Куратор львівської шкільної округи видав обіжник у справі великодних ферій у школах, що згідно з розпорядком міністра освіти тревають засадничо 7 днів. Отже цьогорічні великодні ферії в польських школах будуть тревати від 13. до 19. квітня; в українських школах від 21. до 27. квітня ц. р. У школах, в яких святкують свята римо-кат. і гр.-кат. обряду великодні ферії будуть тревати від 14. квітня до 27. квітня ц. р. Молодь гр.-кат. обряду, що доїзджає до шкіл, в яких святкують свята рим-кат. обряду, слід звільнити від науки від 13. до 27. квітня ц. р. Жидівська молодь буде звільнена від науки на свято пасхи в днях 22. і 23. квітня ц. р.

— **Українські авдиції в тижні від 20—26. ц.м.** В тижні від 20—26. ц. м. передаватиме львівська радіостанція невеличкі три авдиції для українців. Це буде короткий концерт українських хорів з кружків в понеділок 21. ц. м. в год. 14.10 —14.20, у якого склад увійдуть композиції: Було колись, Ви хотілиб спинить і Ой ходила дівчина, далі тогож дня в год. 18.10—18.20 гутірка для хліборобів інж. Оксани Дучимінської „Як пересховувати обірник", якої напевно цікаво послухають всі селяни-українці. У вівторок 22. ц. м. почуємо зі Львова в год. 18.10—18.20 гутірку про „Український спортовий рух", яку виголосить редактор відомого спортового часопису „Змаг", Евген Зибликевич, і врешті в середу 23. ц. м. буде як звичайно в год. 13.45—13.55 тижнева газетка по українськи з Варшави.

— **Ограбили селянина до нитки.** Двох львівських обманців ограбило минулого четверга старого селянина Миколу Мізерака з Острова пов. Бібрка. Зустрінувши старого селянина на вулиці один з обманців випередив його кілька кроків і підняв з хідника портфель, що його сам випустив на землю. Здивованому селянинові заявив, що найшов 600 долярів і запропонував йому, що поділиться найденою сумою під умовиною, що Мізерак не буде повідомляти поліції про найдені гроші. Саме тоді надійшов спільник обманця і накинувся на обох з лайкою, що це його портфель і що в ньому були крім долярів ще золоті. В одній брамі при вул. Руській обманець перешукав кишені селянина і забрав йому 70 зол. кажучи, що це „його гроші". Після того оба обманці втікли. Ограблений селянин пішов на поліцію, де показали йому альбом з фотографіями обманців, але пошкодований селянин не пізнав обманців і зажурений відїхав до дому.

— **Львівська хроніка.** В четвер вечором двні скарбові урядовці В. Тодт та Ян Давіскіба почали стрілянину в ресторані Е. Друкер при вул. Сикстуській ч. 37., підчас якої Тодт тяжко зранив свого товариша Давіскібу. Тяжко ранений помер годину пізніше у шпиталі. — Поліція арештувала 25-літню Марію Шарманську під закидом убивства своєї дитини. — З помешкання С. Кайнера при вул. Ядвіґи ч. 22 невідомий злодій вкрав футро, срібло і 80 зол., вартости 1660 зол.

— **За грабіжницький напад на урядничку почти** у Ферлієві в ночі 1. вересня 1937. р. відповідають перед судом присяглих у Бережанах Гринько Козак з Липовець, Ян Юзвін з Митулина, Андрій та Осип Шкоруди з Лоня. Грабіжники забрали 360 зол. готівкою і револьвер марки „Наган" з 7 набоями. Спершу поліція арештувала братів Щербанюків та коло 20 молодих українців, мовляв, це члени ОУН, виконали цей напад на урядничку почтового уряду у Ферлієві. Щойно припадок виявив дійсних грабіжників і по трьох місяцях побуту у вязниці вийшли на волю українці з арештів у Бережанах.

— **Підземні коридори в Пуцку.** Підчас каналізаційних робіт при вул. Замковій в Пуцку відкрили підземні коридори з часів панування ордену хрестоносців. Коридори вели від костела до давньої школи і дуже добре збереглися. Сподіються, що вдасться відкрити теж дальші підземні коридори давнього замку в Пуцку. Це перші сліди підземних фортифікацій надморського міста Пуцка.

— **Краєва хроніка.** Перед судом присяглих у Станиславові відбулася розправа проти 19-літнього Осипа Бажанського з Майдану пов. Станиславів, якого прокуратор притягнув до відповідальности за злочин державної зради зі ст. 97 § 1 к. к. (приналежність до ОУН) і за підпал костела в Сухій Ліщині коло Боднарова пов. Станиславів. На основі вердикту присяглих судів трибунал засудив Бажанського на 12 років вязниці. — На стації в Рогатині перекинувся вагон особово-товарового поїзду, що їхав з Ходорова до Тернополя, підчас пересування вагонів. Чотири особи легко ранені. Перерви в залізничому русі не було.

— **Вулканічні скали в Гімалаях.** Індійське ґеольоґічне товариство з Ню Делгі повідомило, що в Гімалаях відкрито смугу вулканічних скал, довжини 12 миль. Скали починаються на полудне від Астор і тягнуться на захід до Драс.

ського"? Від часу першого нарису минуло 10 років... Не можна працювати над твором 10 років без шкоди для його свіжости та одноцільности. Рєпін працював над „Запорожцями" в ті роки, місяці і дні, коли він малював такі основно ріжні образи як „Проводи новобранця", „Хресний похід", „Не ждали", „Іван Грозний", „Микола Мирлікійський". Який-же міг вийти образ, початий раніше і що пережив їх? Або він повинен був втягнути в себе поступнево всі ріжні тієї панорами, що з року на рік змінялися — що було попросту дике і для гармонійного Рєпіна неприйнятливе, або він повинен промовити мовою останнього щодо часу його попередника „Микола", що було льоґічне і для Рєпіна єдино природне. Так і вийшло. „Запорожці" не своїм задумом, очевидячки і не своєю темою, але усім мистецьким змістом свого виконання і головно малярським підходом — кість від кости, тіло від тіла „Миколи". Не тільки тут зовсім те саме загальне кольористичне враження, але зовсім те саме небо у заграві і той самий ефект дієвих зарисованих осіб. Начеб Рєпінові не достало уяви зобразити іншу обстанову та іншу природу.

Тут ми підходимо — говорить далі І. Грабар — до суттєвого моменту Рєпінської творчости — недостачі уяви, не тільки у „Запорожцях" і „Миколі", але в усьому мистецтві Рєпіна. Недостача уяви ще не біда для мистця. Її не було ні у Веляскеза, ні у Франса Гальса, ні у Гольбайна. Але вони, за дуже рідкими вийнятками, не бралися за теми, що не відповідали їх хистові і для них не під силу, а Рєпіна, наче навмисне, вони саме приваблювали: „Софія", „Запорожці", „Микола", пізніше „Іди за мною, сатано" та ін. Але так само як в „Івані Грозім" Рєпіна вирятувало від невдачі, велике завдання експресії, на боці сюжету та історії, також і в „Запорожцях" подекуди вирівнювало лінію завдання, немов-то другорядне для даного сюжету, тільки супровідне, для нього — завдання сміху."

Проблема сміху давно займала Рєпіна. Між його рисунками є ціла їх низка присвячена випрацюванню теми сміху та театральної брехні підчас вистави водевілю. На великому сильно розтягненому аркуші ми бачимо 16 розсміяних глядачів усякого віку. Зусилля витрачене на них Рєпіном — нічого в порівнянні з тим, яке коштували його „Запорожці". Коли порівняти нариси з ріжної доби, то бачимо як зростає тема сміху щораз міцніша і більше переконлива. Дикий, безшабашний, дивовижний сміх „Запорожців", виведений Рєпіним до оргії реготу і стихії глуму та кепкування. Сміх переданий тут передовсім у його фізіольоґічній природі і ця його сторінка простудіована так, як її не простудіював ніодин мистець у світі. Коли зважити передачу всіх можливих ступнів сміху, то Рєпін довгою, завзятою працею, невпинним перерисовуванням і виправами, осягнув такі успіхи, що на підставі кількадесяти голов запорожців можна скласти вичерпний своєрідний атляс сміху."

При цьому він сумлінно досліджував запорожський побут — зброю, порохівниці, ношу, прикраси, муз. інструменти так, що ця картина вийшла найбільше історичною в археольоґічному значінні, з усіх Рєпінських праць. Рєпінові видалось, що має замало матеріялів, які привіз із Запорожжя в 1880 р. і він виїхав за новими — вже не на Дніпро, а на Кубань, де сподівався знайти новий запас типі-

...У 1889 р. образ був скінчений. Ішло ще про дрібниці. Але в останній хвилині Рєпін, як завсіди, починає тут і там її перерисовувати. Годі не було ще крайньої правої фігури запорожця, що стояв плечем у білому шапці без шапки. Його місце займав обернений у профіль до сміху товстий запорожець. Тому, що Рєпінові ця голова видалася якби повторенням голови черевана з сивими вусами в шапці, поруч, Рєпін рішив на його місце поставити будьякого запорожця плечами до глядача. Приятелі мистця, щоб охоронити одну з найкращих постатей на образі, намовили його, заки він її зітре, зробити з неї копію. Так повстала незвичайна „Студія голови розсміяного запорожця" з датою 1890 р. що перейшла до Стокгольму до збірки Москви.

З нагоди 20-ліття його праці влаштували в листопаді 1891 р. у салях Академії Мистецтв виставу його праць. Було там 298 його праць, між ними і „Запорожці". Образ, як і сподівались Рєпін, купив цар Александер для Російського музею за 35.000 рублів — найвищу суму, яку до того часу дістав російський маляр. За ці гроші та інші продані образи Рєпін купив у Вітебській губернії на березі Західньої Двини маєток „Здравнево" 108 десятин з великим господарським садом і наладженим господарством. Після вистави у Петербурзі образ перевезли до Москви, де він зробив не менше вражіння. Пізніше „Запорожці" були на виставі у 1896 р. в Мінхені та Будапешті, і на обидвох виставах дістали золоту медалю. Заки відкрито Російський музей Александра III, „Запорожці" находилися в Ермітажі і там залишаються аж досі. Варіянт Третяковської галерії перейшов у 1931 р. до Всеукраїнського харківського музею.

—o—

— **50.000 зірів за найкращий твір про комунізм.** Організаційний комітет продовжив міжнародний конкурс до кінця червня ц. р. у справі критичного твору на тему комуністичної експанзії. Автор найкращого твору дістане 50.000 зірів нагороди. Досі цей комітет дістав понад 70 творів з цілого світа, з виїмком СССР, між ними 15 творів з Японії, 5 з Індії, 4 з Китаю і т. д.

— **Пропаганда атеїзму між дітьми.** Комуністичні організації в Англії, Франції і Бельгії втримують багато шкіл, в яких пропагують атеїзм між дітьми. Французькі комуністи рішили завести „червоний хрест", щоб лише ледви ті діти для атеїзму.

— **Користь Німеччини з обєднання з Австрією.** По обєднанні Австрії з Німеччиною збільшилося число населення на 6,700.000 (на основі спису населення в Австрії в 1934. р.). З того 97.5 прц. німців, 1.9 прц. чехів і 1.9 прц. словінців та хорватів. Головні міста: Відень — 2,350.000 мешканців, Грац — 150.000, Лінц — 100.000, Інсбрук — 55.000. Простір Німеччини збільшився на 83.868 км. кв., німецька армія збільшилася на 100.000.

— **Замкнули останню церкву.** В останніх днях большевики замкнули останню православну церкву в Минську так, що тепер нема вже в цьому місті жодної святині якогонебудь віроісповідання. Одначе між населенням зростає щораз то більше побожність. Великі маси вірних сходяться на цвинтар з нагоди більших свят, хоч поліція організує тоді дуже часто облави та арештує комуністів, які займають високі становища в адміністраційній владі.

— **Танками нищать старі доми.** У Брайтон в Англії є магазини старих повозів зі світової війни, призначених на склад. Бурмістр Брайтону звернувся до військової влади, щоб згодилася вжити танків до нищення старих будинків. Військова влада відступила старі танки, якими тепер руйнують старі доми в дільницях найбідніших мешканців. На їх місце збудують модерні мешкальні будинки.

— **Населення Литви.** Згідно зі статистичними даними Литва має 2,549.668 населення. Столиця Литви Ковно має 106.794, Клайпеда 38.545 і Шавлі 24.687 мешканців. Армія Литви складається з 3 дивізій піхоти, 1 бригади кавалерії та 4 полків артилерії. Число повзів доходить до 30. Воєнної маринарки Литва не має. Військовий буджет Литви сягає 77 мілйонів річно.

— **Ріжні вісти.** В Тільзіті німецька влада арештувала литовського поета Відунаса за девізові провини. Слідство виявило, що девізові провини Відунаса сягають 100.000 литів. — У Кенігсбергу страчено Гуга Тиля, якого суд засудив на кару смерти за грабункове вбивство свого товариша.

—o—

Зі судової салі.

ДВА ПРОЦЕСИ В БЕРЕЖАНАХ.

Перед судом присяглих у Бережанах відбулася дня 10. і 11. ц. м. розправа проти Гриньки Безкоровайного, селянина зі Сенькова Подільського, пов. Бережани за злочин зі ст. 23, 225 § 1. к. к., й провину зі ст. 157 § 1. і ст. 17. розпорядку про зброю. Акт обвинувачення закинув підсудному, що він дня 11. вересня м. р. стріляв у Конюхах до Францішки Замроз. Того дня коло год. 20. увійшов він до хати свого Михайла Замрова, крикнув „ренце до гури" і стріляв з кріса. Опісля спокійно вийшов з хати і ще з надвору вистрілив два рази до хати. Підсудний заперечив вину, виказав своє алібі в дні нападу. Трибунал на основі вердикту суддів присяглих засудив Гриньку Безкоровайного на 13 років вязниці. Оборона заповіла жалобу.

Перед судом присяглих у Бережанах відбулася 15. ц. м. розправа проти Рудольфа Панькова, Стефана Генеги та Стефана Гнипа, всіх з Ольхової, пов. Рогатин, за державну зраду зі ст. 97 § 1. та ст. 154 § 2. к. к. Акт обвинувачення закидав усім трьом підсудним приналежність до ОУН. Ця трійка — каже акт обвинувачення — рішила відсвяткувати пяті роковини смерти бл. п. Біласа та Данилишина тим, що в ночі вивісила пять відозв до українського народу з покликом стриматися дня 23. грудня 1937 р. від господарських робіт. Підсудні мали брати теж участь у богослуженні і вивісити три українські прапори. Підсудні заперечили приналежність до ОУН, а потвердили інші закиди акту обвинувачення. На основі вердикту присяглих суддів трибунал засудив: 1) Рудольфа Панькова на кару 6 років вязниці, 2) Стефана Генегу — на 5 років вязниці, а Стефана Гнипа до дому поправи.

В обох процесах боронили підсудних: д-р В. Бемко і м-р М. Степаняк.

—o—

З театру.

ТЕАТР РІЖНОРОДНОСТЕЙ: „МИ БУЛИ МОЛОДІ", сценічно-екрановий калейдоскоп з 1894—1914.

Це видовище щось у роді ревії, в якій артистів заступають більш як наполовину постаті на екрані, фігури в паноптікум і вертепні ляльки. Тема — воскресити Львів із т. зв. „давніх добрих часів", до яких зідхає сучасний громадянин, без огляду на ріжниці переконань, до тої доби, коли не було кризи та непевности завтрішнього дня. Це доба від загальної вистави у Львові 1894. р. до вибуху великої війни у 1914. р. На перші фотографії Львова з тої доби паде усміх сентименту та іронії глядачів. У такому досі приготовлений увесь вечір. Орхестра грає вязанку з популярних „козирів сезону", що перетривали неодин десяток літ. Між поодинокими сценами виступають по черзі представники щораз-то ближчого до нас покоління від гімназиста аж до старого радника і змальовують свої переживання.

Вартість цікавого документу мають давні фотографії видів Львова та жіночі моди і перші фільми з 1900 р.; дотепно і вірно виведене провінціяльне паноптікум. Найкращі точки програми — три кабарети з 1890, 1900. і 1910 р. виконані К. Анквіч-Шийковською та М. Боровим збирають рясні оплески. Інтеліґентні та дотепні гутірки Й. Масна режисера всеї ревії та Ольги Врублевської-Уступської. Найслабше вийшов вертеп із подобами артистів давнього львівського театру; ляльки були неживі, діяльоги не розбуджували гумору. Дуже тяжке завдання мав Е Солярський, що вісім разів характеризувався та переодягався, ще й мусів деклямувати нелегкі вірші; він з великим хистом утримував бажаний настрій. Виставі бракувало веселого „фінішу", як і треба такій ревії, подуманій для розваги.

м. р.

З кіна.

КІНО „ПАЛЯС": „ЛІНІЯ МАЖІНО".

Найновіша французька фільма, що йде рівночасно в Льондоні з великою газетною реклямою, збіглася із заголовками політичної преси, що Франція у відповідь на окупацію Відня зосередила свої війська на „лінії Мажіно". Ця лінія, названа відомим генералом, складається з фортів на самому німецькому кордоні і як упевняє один із героїв фільми — непереможна. Непереможна буцім-то зверха, але зсередини... Коли до французької твердині дістанеться німецький шпигун, він може легко наробити величезні шкоди. Як до відділів франц. армії, що складає гарнізон такої твердині може дістатися німецький шпигун на становищі франц. старшини і як на нього не паде довго підозріння, коли командант має жінку — німку, що теж мешкає в цій твердині, і як так складається, що шпигун є братом жінки коменданта? — ці питання розбуджують у нас багато більше сумнівів, ніж сама інтрига зроблена за відомим шаблоном. Форти на лінії Мажіно нагадують звичайне підземелля у Величці, герої песи не мають нагоди проявити своєї індивідуальности і гри.

—o—

Дописи.

ДРОГОБИЧ.

Праця українського жіноцтва у Дрогобичі. Дня 3. лютого ц. р. відкрили у Дрогобичі 5-місячний курс „Жіночої фахової науки". Потреба такого курсу тим більша, що нема у Дрогобичі української фахової школи для дівчат. Дівчата, як майбутні господині-жінки та мами, мусять мати відповідну підготову, що буде підставою їх майбутнього щастя і вплине на піднесення рівня нашої домашньої культури. Цю потребу відчуло наше жіноцтво згуртоване в місцевому „Союзі Українок", у кравецькій робітні „Труд" і [illegible] „Жіноча Мода". Вони спільними силами зорганізували під фірмою місцевого кружка „Рідної Школи" курс і доручили провід проф. Іванові Бойчукові, який при співпраці учительського збору української гімназії вивязується з дорученого завдання знаменито. Маємо надію, що цей курс стане часом постійною школою, яка дасть нам вправних господинь та громадянок.

Ст. Гаврилович

ПЕРЕМИШЛЬ.

Поклін гімназійної молоді Кобзареві. Цьогорічні Шевченкові свята в Перемишлі започаткувала молодь української державної хлопячої гімназії концертом, що відбувся 12. березня у власній гімназ. салі. Вже сама підготова до свята: елеґантні, гарні запрошення з автопортретом Шевченка в молодому віці, добір та уклад солідно обдуманої програми, гарна декорація салі, мистецьке уладження сцени, насвітлене рефлектором погруддя, перед ним велика книга, за погруддям велика палета і зовсім виказували, що немало праці вложила молодь у своє свято. На програму зложились: 1) Т. Шевченко-Колесса: „Заповіт" у виконанні міш. хору учнів. 2) Вступне слово „Значіння Шевченка для молоді", дбайливо опрацьоване, виголосив уч. кл. I. ліц. Б. Кушнір. 3) А. Вівальді: „Концерт а-моль, скрипкове сольо молодецького, талановитого скрипаля, уч. кл. II. В. Заболоцького. 4) Ф. Колесса: „Вже більше літ двісті" і Лисенко: „Та забіліли сніги" з сольами: баритоновим Посадюка і басовим Кощуна, уч. кл. VIII, відспівав муж. хор під управою Б. Кушніра. 5) Шевченко-Безкоровайний: „Минають дні" — мельодеклямація при супроводі фортепяну, виконало пятьох учнів. 6) Д. Aубер: Увертура до опери „Німа в Портічі", виконала орхестра учнів під упр. проф. Л. Химка. Орхестра відграла ще надпрограмово вязанку народних мельодій. Найбільш атракційною точкою вечора було: барит. сольо уч. I. ліц. В. Саковського: Шевченко-Лисенко „Ой Дніпре". Голос і його барва у Саковського прекрасні. Останньою точкою концерту була Шевченка-Лисенка „Калина" у виконанні міш. хору учнів під управою проф. В. Вітошинського, яка гідно завершила цілий концерт. Свято закінчив проф. Б. Загайкевич рефератом, який слід би помістити в цьогорічному звідомленні. Реферат, опрацьований на найновіших дослідах про Шевченка, незвичайно вартісний та витсений. У цілости концерт зробив дуже гарне вражіння на присутніх.

Філія „Просвіти" — Шевченкові. Заходами Виділу філії „Просвіти" відбулося 13. березня ц. р. вполудне повітове свято в честь Шевченка. Свято зібрало велику масу народу, переважно селянства, що прибуло до Перемишля пішки або підводами. Салі Народнього Дому ледви помістила всіх тих, що прибули зложити поклін Великому Генієві. Частина народу тиснулася в бічних кімнатах та в коридорі. Як звичайно на святах, що їх улаштовує філія „Просвіти", було мало перемиського громадянства і це найбільше вражає і організаторів і селян-виконавців. Свято розпочав хор читальні з Бушковичок під упр. Шуменди Сам., що відспівав „Заповіт" Шевченка-Вербицького зі сольом. Вступне слово, богате змістом, виголосив проспішний організатор п. Микита Степан. На дальшу програму зложились хорові продукції читалень: з Бушковичок, Хідновичі під упр. Гурка, Мацьковичі — Перхача С., Сливниця — Бабяка От. і Болестрашичі, виступ дутої орхестри читальні Перемишль-Середмістя, мельодеклямація дітей захоронки св. Миколая та деклямація. Цілість свята зробила дуже гарне вражіння, всі точки були добре підготовані. Сцена скромно, але гарно прибрана.

З викладової салі. Заходом виділів Учительської Громади і філії наукових викладів ім. П. Могили відбувся в неділю 13. ц. м. черговий виклад на тему: „Регіоналізм в Европі", що його виголосив проф. Володимир Сологуб. Виклад заслуговує на спеціяльну згадку з огляду на дуже цінну й актуальну тему. Слід теж підкреслити, що прелеґент у підготову викладу вложив багато праці, студіюючи богату літературу на цю тему.

К-и.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Д-р Володимир Бірчак: ЛІТЕРАТУРНІ СТРЕМЛІННЯ ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ. Друге доповнене видання. Видавництво Педагогічного Т-ва Підкарпатської Руси, ч. 45. Друкарня „Шкільная Помоч" в Ужгороді, 1937 стор. 186. 8°.

Петро Чаадаєв: ФІЛЬОСОФІЧНІ ЛИСТИ ДО ПАНІ *.** Переклали Степан Гординський і Осип Назарук. Накладом УКО (Української Католицької Організації). — Львів 1937, 16-ка, ст. 76.

Теофіль Коструба: ПРАВОСЛАВНЕ ДУХОВЕНСТВО. Яка була його роля в українськім національнім відродженні. Накладом УКО. Львів, 1937. 16-ка, ст. 40.

Осип Назарук: В КНЯЖІМ КРИЛОСІ. Враження, нариси, рефлексії й одна проблема: чи відкритий катедри князя Ярослава Осмомисла був православна чи католицька? Накладом УКО. Львів, 1937. 16-ка, ст. 36.

К. П.: НА ВОДАХ ПОЛІССЯ. Враження й думки з мандрів. Накладом УКО. Львів, 1938. 16-ка, ст. 90.

Іларіон Бірчак: СОЦІЯЛІЗМ, КОМУНІЗМ, БОЛЬШЕВИЗМ. Накладом УКО. Львів, 1938. 16-ка, ст. 64.

Осип Назарук: КУЛЬТУРА ПУБЛИЧНОГО ВИСТУПУ. Накладом УКО. Львів, 1938. 16-ка, ст. 32.

Єпископ Р. Челлонер, Апостольський Вікарій Льондону: **РОЗВАЖУВАННЯ НАД ПРАВДАМИ Й ОБОВЯЗКАМИ ХРИСТІЯНСТВА НА КОЖНИЙ ДЕНЬ В РОЦІ.** На місяць липень. Бібліотека УКО. 16-ка, ст. 68.

Театри.

Великий Театр:

Субота 19. III. год. 7.30 веч. „Дорогоо Тонка".

Неділя 20. III. год. 3.30 попол. „Дорогоо Тонка". Год. 7.30 веч. „Дорогоо Тонка".

Понеділок 21. III. год. 7.30 веч. „Дорогоо Тонка".

Театр Різнородностей:

Субота 19. III. год. 7.30 веч. „Ми були молоді".

Неділя 20. III. год. 12 в пол. Іван Севастіян Бах, доклад Т. П. М. Год. 3.30 попол. „Ми були молодими" (для молоді не дозволено). Вечером вистави нема.

Понеділок 21. III. год. 7.30 веч. Мельхіор Ваньковичь. Авт. вечір репортажів.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

СКОЛЕ:
19. III. Орлиха.
20. III. Шаріка.
21. III. Довбуш.
22. III. Орфей у Пеклі.
З Сколього цей театр до Синевідська, Болехова і Долини.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

БЕРЕЖАНИ:
19. III. Маруся Богуславка.
20. III. Подружий меч.
21. III. Гетьман Полуботок.

ПІДГАЙЦІ:
22. III. Хмара.
23. III. Пісня Бескиду.
24. III. Подружий меч.
25. III. Мазепа.
26. III. Гетьман Полуботок.

Управа Театру прийме до хору добру сопраністку, альтів і тенорів. Зголошення присилати враз з світлинами до театру.

КІНА.

АПОЛЬО: „Буревій" екзот. фільма.
АТЛЯНТИК: „Жінки над пропастю".
БАЛТИК: „Іх сто, вона одна".
ВАНДА: „Жовтий скарб", „Лише раз кохала".
ГРАЖИНА: „Костюшко під Рацлавицями".
ЕВРОПА: „Я винувата".
КАСІНО: „Еспанський метелик" (Дж. Мекдональд).
КОПЕРНИК: „Шулерів роман" із Сашею Ґітрі.
МАРУСЕНЬКА: „При вітрові", „Два обточчяки" Пат і Паташон.
МЕТРО: „Ціля редактор шаліє".
МІРАЖ: „Чарівні очі" (Марта Еґерт) і комедія з Ед. Кантором.
МУЗА: „Товариші зброї".
ПАКС: „Ґалька".
ПАЛЯС: „Лінія Мажінота".
РАЙ: „Фіякер ч. 13".
РІЯЛЬТО: „Палкі серця".
СВІТ: „Тройка гільтаїв", „Герой з Тексасу".
СТИЛЕНЕ: „Чар богеми і ревія".
ТОН: „Князь і прошак".
УТІХА: „У очах розвідки" та ревія.
ХИМЕРА: „За кулісами слави".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(вл. Марійська 5).
Еспанія — Валенсія, Ґранада.

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовид" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Канада".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 19. березня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авдиція. 11.15 Для шкіл: Співаймо пісеньки. 11.40 Твори Падеревського з пл.. 12.03 Полуднева авдиція. 13.45 Концерт балевь. 15.20 Технічна скринька. 15.30 Господарські вісті. 15.45 Театр Уяви для дітей: „Про кота, що ходив власними дорогами", на осн. Кіплінга. 16.15 Розр. концерт орх. мандолиністів. 16.50 18.35 Актуальна гутірка. 17.00 Спогади про Пілсудського. 17.15 Від Атен до Байрайту: „Глюк ріґує Олімп". 17.50 Наша програма. 18.00 18.50 Спорт. 18.10 Хор. вояцькі пісні. 18.55 Програма на завтра. 11.00 Іменини в Бельведері. Год. 19.50 Промова през. Мосціцького присвячена Й. Пілсудському. 20.00 Орх. мішаний хор; у перерві в год. 20.15 Веч. денник, актуальна гутірка. 22.00 Орх. концерт. 22.50 Ост. вісткі. 23.00—23.30 Музика з пл.

Неділя, 20. березня 1938.

9.00 Сигнал часу; 8.30 Весняна хвалі. фінанія бутоїв; 8.40 Келер-Беля „Радості" увертура з пл.; 8.50 Про помилки в плеканні капусти та пастівних рослин; коло год. 10.30 після богослуження Музика з пл.; 11.22 „Блакитні мечі" прогулька по держ. фабр. саської порцеляни в Мішні; 12.03 Симф. поранок; 13.00 Фільм. огляд; 13.30 Сальон. музика, пісеньки, форт. джез, гармоніяки; 14.45 Для села: Огляд ринків рільних продуктів. Вовки на ріллі; 15.45 Для дітей: „Коли Великий Наполеон був ще малий", Музика з пл.; 16.05 Оп. арії у вик. Серг. Бенонія в супр. форт.; 16.25 Шотляндські пісні Бетовена, спів, скрипка, віол., форт., 16.45 Орх.; у перерві коло год. 17.50 Хвилина бюра студій; 18.50 Театр Уяви: „Спокуса" Зд. Маріновського; 19.35 Про Сенкевича; 20.00 Розр. концерт у вик. Л. Скальської (сопр.) і сал. тріо; 20.35 21.00 Спорт; 20.40 Політ. огляд; 20.50 Веч. денник; 21.15 „Та йой", „Нова весна"; 22.00 Форт. ресітальь Пєр Моляр Верже; 22.35 Сильветки композиторів із пл.; 22.50 Ост. вістки; 23.00—23.30 Легка музика з пл.

Понеділок, 21. березня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авдиція; 11.15 Для шкіл: Вогнисті гори, гутірка для старших дітей. Музика з пл.; 11.40 Із мікрофоном у шлеських мережкарок; 12.03 Полуднева авд.; **13.45 Камеральний концерт: Р. Савицький фортепіян, Р. Кришітальський скрипка, П. Пшеничка віольончеля (В. Барвінський: Фортепіянове тріо а-моль оп. 1 а) Андантe сентіментале — поко пію моссо, б) Андантe. в) Алєгро джокозо (але коломийка);** 14.10 Легка музика з пл.; 14.55 Біржа; 15.00 Трохи пісні, трохи слова; 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 З піснею по краю; 16.15 З гітарою по подвірячку, словомуз. авд.; 16.50 19.50 Актуальна гутірка; 17.00 Приріст населення; 17.15 Чайковський: Квартет оп. 30 ес-моль; 17.50 18.50 Спорт; **18.10 Як переховувати навіз, в українській мові виг. інж. Оксана Дучимінська;** 18.20 Ерна Зак, пл.; 18.35 Герг. Гавптман — у 75-ліття уродин; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Вояцька авдиція; 20.00 Витаємо весну, концерт у вик. орх., спів, у перерві в год. 20.45 Веч. денник; 21.40 Літер. новини; 22.00 Симф. концерт, орх., скрипка; 22.50 Ост. вістки; 23.00—23.30 Легка музика з пл.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 19. березня 1938.

БЕРЛІН 19.10 Весельчарі та віртуози, 20.00 21.00 „Кихея фон Тарав" муз. ком. Штрекера, 22.30 Легка й танк. музика. БІЛГОРОД 18.05 Нар. музика, 22.15 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 18.30 Циг. музика, 19.30 20.00 21.00 „Циганське кохання" оп. Легара, ВІДЕНЬ 12.00 „Давіде пенітенте" орат. Моцарта, 18.30 Нар. пісні, 19.25 Концерт хору, 21.35 22.00 Концерт на скр. і орх. а-моль Двожака, ДРОЙТВІЧ 20.00 „Кармен" оп. Бізета, І. дія, КОШИЦІ 11.00 18.50 Вістки, 18.00 Д-р В. Бугта-Д-р А. Дутка „Гутірка з членами віддлу при верхнім суді в Кошицях", МІЛЯНО 17.15 Давні танки, 21.00 22.00 „Андрей Шеньє" оп. Джордано, ПРАГА 22.30 Танк. музика, РАДІО ПАРІ 18.00 Для дітей, 18.45 Вок. дуети, 21.15 Пісні, 21.30 22.00 Театр Уяви, 22.10 „Вечір у Парижі" муз. розр. програма, 23.05 Симф. музика, РИМ 17.15 Танк. музика, 21.00 Комедія.

Неділя, 20. березня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Орх., мандоліни, ксильофон, акордеон. 16.00 Військ. орх., 20.00 21.00 Весна йде, вес. танк. вечір; БІЛГОРОД 18.00 Нар. пісні; БРЕСЛЯВ 20.00 21.00 22.00 „Вільний стрілець" оп. Льорцінга; БУДАПЕШТ 12.30 Оп. орх., 18.50 Циг. муз., 21.50 22.00 Військ. орх.; ВІДЕНЬ 11.45 12.00 Фільг. орх., 15.45 Смичк. квартет, 17.55 18.00 Із світа пробоєвиків, 19.35 Арії та пісні, Досталь барит., 20.20 21.00 Військ. орх., 21.30 22.00 Фр.-інстр. концерт; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Казка для дітей, 22.30 Легка й танк. музика; КОШИЦІ 9.00 Гр.-кат. богослуження з ужгор. катедри, співає хор гр.-кат. богословів, 18.00 Бобульський „Вуйко з Америки" п'єса, відігр. члени нац. театру в Ужгороді, 18.45 Вістки; МІЛЯНО 17.00 Розр. музика, 18.00 Рапсодії на теми шведськ. нар. пісень, 21.00 Муз. комедія, 22.00 Орг. музика; МІНХЕН 20.00 21.00 „Севільський цирульник" оп. Россіні; ПРАГА 14.30 15.00 „Кармен" оп. Бізета, 17.40 18.00 Симф. концерт; РАДІО ПАРІ 19.30 Форт., 20.00 Сценка, 21.15 Пісні, 22.35 Хор. РИМ 17.00 18.00 Симф. концерт, 19.45 Розр. музика, 21.00 Концерт смичк. орх., 21.30 22.00 Військ. орх.; СОФІЯ 19.30 Спів, 20.00 Скрипка; ШТУТҐАРТ 19.15 20.00 21.00 „Фавст" оп. Гуноа; ФЛЬОРЕНТІЯ 15.30 18.00 „Мадам Батерфлай" оп. Пуччіні.

Понеділок, 21. березня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Фільм. мельодії. 19.10 Дуэт інстр.; БІЛГОРОД 18.45 Нар. пісні, 20.00 21.00 22.00 Опера; БУДАПЕШТ 12.05 Військ. орх., 13.30 20.15 21.00 Циг. муз., 17.00 Хор. 18.15 Скринька, 21.40 22.00 Твори Дебюсі; ВІДЕНЬ 12.20 13.10 Розр. концерт. 17.30 Арії та пісні, Арделі тенор, 19.25 20.00 21.00 22.00 „Циганський барон" оп. І. Штравса, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 20.00 Оп. музика; КОШИЦІ 18.00 Концерт хору учит. семінарії в Ужгороді (Воробкевич, Петрівський, Білявський, Кошиць, Лисенко, Степенко, Нижанковський); МІЛЯНО 17.15 Камер. концерт, 21.00 Вок.-інстр. концерт, 22.10 Сценка; ПРАГА 21.30 Смич. квартет; РАДІО ПАРІ 21.15 Форт.; РИМ 17.15 Розр. музика, 22.45 Танк. музика; СОФІЯ 19.30 спів.

БІРЖА.

Львів, 18 березня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·37 88·90. Доляри американські 5.28·50, 5·26·00, Доляри канад. 5·28·00—5·25·50. Фльорени гол. 294·14—292·40, Франки фр. 16·80—15·35, Франки швайцарські 122·10—121·30, Фунти англ. 26·42—26·26, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч 17·40—16·10 Кор. дан. 117·90—117·05 Кор. норв. 132·78—131·80. Корони шв. 136·04—135·05. Ліри італ. 22·00—21·10, Марки фінлянд. 11·68—11·30, Марки нім. 102·00 — 97·00 Шилінги австр. 89·00—84·00, Тель Авів 26·20—25·95, Марки нім. срібні 112·00 — 107·00

Акції

Банк Польський 110·00 Цукор. 35·00. Вугіль 29·50, 29·00, Ліпьоп 60·00. Можейв 12·75, Островець 54·75, Стараховичі, 40·00, 33·00, Габербуш 45·00.

Папери

4% пів прон. внутр. 65·75, 63·00, 3% інв. 1 ем. 78·00 серія непот. 3% поз. інв. 2 ем. 77·00 серія непот. 5% конверс. 69·00 премдол 38·00, 4% консол. 64·00

Тенденція слабша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 18. березня 1938 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·45 зол.
1 кг. масла бочков. вид. з опак.	3·50 зол.
молоко	18—19 сот.
яйця копа	2·90 зол.

Тенденція на масло й молоко вдержана, на яйця слаба.

ОПОВІСТКИ.

Подяка. Батьківський Кружок ґімназії СС. Василіянок у Львові складає сердечну подяку Управі фахової школи СС. Василіянок за виготовлення полтавських одягів на Шевченківське Свято; зокрема Вп. проф. Наталі Гургулиній за виконання мистецьких стилевих проєктів, Вср. Матері Ігумені Марті і Сестрі Директорці Ірені за ласкаві удогіднення в праці. — **Виділ.** 628

Річні Звичайні Загальні Збори Українського Товариства Допомоги Емігрантам з України у Львові відбудуться в неділю 3. квітня 1938 р. в год. 9. рано (а в 10. год. при всякій кількости присутніх) у помешканні Т-ва Ринок 10, II. пов. на ґанку. Порядок нарад: 1) Відкриття Зборів і обрання президії. 2) Відчитання протоколу попередніх Загальних Зборів. 3) Звіт Управи і Ревізійної Комісії за рік 1937. 4) Затвердження прелімінаря буджету на р. 1938. 5) Признання абсолюторії попередній Управі і вибір нової Управи та Ревізійної Комісії. 6) Внески та запити. **Управа.** 627

Загальні Збори тілоохоронного Т-ва „Сокіл-Батько" у Львові, відбудуться дня 27. березня 1938 р. в год. 9-й рано, в салі при вул. Руській 20 в такім порядком нарад: 1) Відкриття Загальних Зборів. 2) Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів. 3) Звіт з діяльности Старшини за 1937 р. 4) Звіт Провірної Комісії. 5) Затвердження річного звіту й уділення абсолюторії Старшині. 6) Вибір членів Старшини та Провірної Комісії. 7) Установлення членської вкладки на 1938 р. 8) Справа статуту „С.-Б.". 9) Внески й запити. Коли в означеній годині не буде статутом приписаного комплету, Загальні Збори відбудуться годину пізніше, без огляду на число делегатів, з правосильністю повзятих ухвал. — За Старшину „С.-Б.": Інж. Хроновят Михайло, голова. Савчак Володимир, секретар. 624

На Рідну Школу зложили Вп. П.: Рада Т-ва Українсько-Руських Правників у Львові 20 зол. замість вінця на домовину бл. п. Радника Гладиловського; радник Осип Бурачинський, адв. в Хойницях 20 зол. замість квітів на домовину бл. п. Сидора Голубовича. 625

МЕШКАННЯ

ТРИКІМНАТНЕ мешкання з ванною, кухнею і повним комфортом на II. пов. при вул. Крашевського 23. від 1. 4. н. р. 609 1-3

КУПНО - ПРОДАЖ

ВИПРАВИ кухонні комплетні, емалія зол. 65.—, алюміній 99.—, із машиною, зліжком і т. д. поручає Рейнгер, Леґіонів 37. 586 2-5

ФОРТЕПІЯНИ — ПІЯНІНА вживані, відновлені як нові, поручає дешево Ганна, Львів, Пілсудського 21. 523 7-10

РІЖНІ

ФРАНЦІШОК ГЛЯСГАЛЬ — упр. тех. дентист тепер Львів, Пасаж Гавсмана 1 375 15-50

УКРАЇНСЬКА ПРАЛЬНЯ І ФАРБАРНЯ повідомляє П. Т. Клієнтів, що в цьому сезоні обнижила ціни на 50% на всяку роботу, прання комірчика 10 сот. Марія Процикова, Вірменська 14. 528 3-5

ДИТЯЧІ візки від 18.— зол. та всякі реперації, ціна конкуренційна, поручає фірма Кіх, Львів, Жовківська 17. 571 2-4

КОВДРИ вовняні пухові найдешевше виробнія Романова, Городіцьких 4 (побіч Ринку). 520а 4-5

ТРИКОТАРНЯ поручає найновіші віденські моделі, по дуже приступних цінах. Іда Райх, Охронок 11 а. м. 6. 577 3-4

УКРАЇНСЬКА КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ що існує від 20 літ ІВАН МАРІЯШ приймає всякі роботи мужеського, жіночого і священичого відділу по понижованих цінах. Львів, ул. Петра ч. 8-1 2719 26-30

ЗА 1 ЗОЛ. переробляє капелюхи жіночі, мужеські, за 2 зол. прасує мужеське убрання, пікує, направляє гардеробу жіночу і мужеську. Коперника 20 (в подвірю). 595 14-0

ВІДВІДАЙТЕ першу виставу „Лютра Експрес" новочасної власноії системи крою шиття і моделювання одягів жіночих, дитячих і білля. Львів, Сикстуська 21. IV. 322 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

XVI. ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА ДОПОМОГИ ІНВАЛІДАМ У ЛЬВОВІ відбудуться 9. квітня 1938 р. в год. 18 у салі Т-ва „Українська Бесіда" у Львові, вул. Рутовського 22.

Порядок нарад:

1) Принятття протоколу останніх Зборів.
2) Звіт з діяльности Т-ва за 1937 р.
3) Звіт Контрольної Комісії.
4) Уділення абсолюторії за 1937 р.
5) Вибір голови, 4 членів Гол. Ради і 2 заступників.
6) Вибір Контрольної Комісії.
7) Внесення і запити.

Колиб у назначеному часі не було достаточної скількости членів, збори відбудуться годину пізніше з тим самим порядком нарад та важністю рішень.

Головна Рада УКТОДІ у Львові

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10